

Op te bergen
in de band van
15 juni 2005

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie

gehouden op 25 mei 2005

INHOUD

Opening	3
Mededelingen	4
Vaststelling van de agenda	4
Verslag vergadering 6 april 2005	4
Ingekomen stukken	4
Rondvraag	4
IPO-aangelegenheden	5
Statenstuk 2005-184: 1e wijziging Begroting 2005	5
Statenstuk 2005-189: 2e wijziging Begroting 2005	5
Statenstuk 2005-185: Jaarstukken 2004	5
Statenstuk 2005-186: Nota reserves en voorzieningen 2005	14
Statenstuk 2005-187: Voorjaarsnota 2005	21
Sluiting	41
Toezeggingen	43

STATENCOMMISSIE BESTUUR, FINANCIËN EN ECONOMIE

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie, gehouden op 25 mei 2005 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

H. Zomer (voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
A.H.J. Dohle (VVD)
A. Haar (D66)
F.A.J. Harleman (GroenLinks)
H. Holman (CDA)
A. Huizing (PvdA)
J. Langenkamp (GroenLinks)
mevrouw A.H. Mulder (CDA)
mevrouw N. Nieuwenhuizen (OPD)
J. Oving (CDA)
G. Roeles (VVD)
E.A. Rougoor (PvdA)
J.P. Sluiter (D66)
E.R. Veenstra (PvdA)
A. Wendt (ChristenUnie)

Verder aanwezig:

mevrouw T. Klip-Martin (VVD, gedeputeerde)
J.H. Schaap (PvdA, gedeputeerde)
S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)
mevrouw J. Stapert (commissiegriffier)

Afwezig:

C.H. Kloos (Drents Belang)
J.G. van Pijkeren (Fractie de Jong)
L. Bomhof (VVD)
M.H. Jakobs (PvdA)
H.P.K.M. Looman (PvdA)

1. Opening

De VOORZITTER opent om 14.01 uur de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat bericht van verhindering tot het bijwonen van de vergadering is ontvangen van de heren Van Pijkeren en Kloos, die de heer Wieringa zou vervangen.

Omdat een lange vergadering is voorzien, zal tegen het eind van de vergadering voor een broodje worden gezorgd.

De heer WENDT vraagt of er misschien dan ook een cadeautje is.

De VOORZITTER vond het cadeautje dat de fractie van het CDA vanochtend aan het eind van de vergadering had, een aardig voorbeeld.

TechnoMatch nodigt de statencommissie uit voor een werkbezoek op 29 juni in de ochtend.

Aangezien slechts een enkel lid dan niet aanwezig kan zijn, wordt de uitnodiging aanvaard. Het nadere programma volgt nog.

3. Vaststelling van de agenda

De heer DOHLE geeft aan zijn eerder aangekondigde vragen op verzoek in een latere BFE vergadering aan de orde te willen stellen.

Mevrouw MULDER verzoekt om de behandeling van de agendapunten 9 en 10 te combineren.

De VOORZITTER zegt zelf het voorstel te hebben de punten 8 en 9 gezamenlijk te behandelen.

De heer BAAS lijkt het beter dan de punten 8, 9 en 10 tezamen aan de orde te stellen.

De commissie besluit overeenkomstig het voorstel van de heer Baas.

4. Verslag vergadering 6 april 2005

Het verslag wordt conform het ontwerp vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

Besloten wordt de stukken volgens voorstel af te doen.

6. Rondvraag

De VOORZITTER deelt mee dat de heren Dohle en Holman zich voor de rondvraag hebben gemeld.

De heer DOHLE zegt op dit punt de heer Bomhof te vervangen. Het voorstel aan de commissie is de korpschef de heer Bakker eens uit te nodigen om zijn korps-beleidsplan toe te lichten. Voor de gebieden RIM en MWG is het nuttig te weten wat de politie doet op het punt van milieuhandhaving en VROM. Het is niet dus de bedoeling de politiechef ter verantwoording te roepen.

De heer HUIZING vindt het een goede gedachte hierover eens met de korpschef te spreken.

De VOORZITTER vraagt of het dan slechts een informatiebijeenkomst wordt of dat ook discussie moet kunnen plaatsvinden.

De heer HUIZING meent dat wanneer echt gevoelige onderwerpen ter sprake worden gebracht de heer Bakker zelf wel zegt dat het niet gepast is die in het openbaar te bespreken.

De VOORZITTER stelt voor de heer Bakker aansluitend of voorafgaand aan een commissievergadering voor een gedachtewisseling over zijn korpsplan uit te nodigen.
Daartoe wordt besloten.

De heer HOLMAN vraagt of de provincie ook nog een bijdrage levert om een goede opkomst bij het referendum te bereiken. Hij denkt daarbij niet aan het beschikbaar stellen van grote sommen geld, maar meer aan bijvoorbeeld het hijsen van de Europese vlag. Drenthe heeft niet alleen belang bij een goede opkomst, maar zeker ook aan een goede uitslag.

De heer SWIERSTRA zegt dat in ieder geval op de website van de provincie aandacht aan het referendum zal worden besteed, waarbij wordt verwezen naar andere relevante documenten. Met betrekking tot opkomst bevorderende maatregelen verwijst hij naar het manifest van VNG en IPO waarin wordt gewezen op het belang van de Europese grondwet voor het lokale bestuur. Overigens is op dit punt het initiatief meer aan de staten of aan DrEuN dan aan het college.

7. IPO-aangelegenheden

Er melden zich geen sprekers.

8. Statenstuk 2005-184: 1e wijziging Begroting 2005

9. Statenstuk 2005-189: 2e wijziging Begroting 2005

10. Statenstuk 2005-185: Jaarstukken 2004

waarbij tevens aan de orde het Jaarverslag Statengriffie 2004

De heer ROELES deelt mee dat zijn fractie instemt met de 1e en 2e begrotingswijziging, die voortvloeien uit eerder door de staten genomen besluiten.

De jaarstukken geven een duidelijk beeld van wat in 2004 heeft plaatsgevonden. Het rekeningresultaat is wel enigszins geflatteerd, omdat de uitvoering van enkele zaken is doorgeschoven naar het volgende jaar. Met het oog op wat de provincie nog te wachten staat, moet het overschot op de rekening zeker beschikbaar blijven.

De heer BAAS zegt dat zijn fractie in algemene zin met de jaarstukken instemt. Hij wijst erop dat het doorschuiven van projecten grote invloed heeft op de apparaatskosten.

Een van de beleidsvoornemens was om in 2004 de eerste tekenen van een cultuuromslag in de praktijk van het dualisme zichtbaar te maken (pagina 10). Zijn fractie vindt die eerste tekenen buitengewoon mager. Wat is de mening van de andere fracties?

Sprekers fractie is buitengewoon ontevreden over het Staten Informatiesysteem (SIS). Uitgerekend gisteravond lag het systeem er wegens onderhoud uit en verder is het veel te traag. Spreker hoopt dat het systeem vanaf 1 juli beter werkt.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN leest op pagina 163 dat op basis van onderzoek en als gevolg van aanpassing van het consumentenprijsindexcijfer de leges voor 2005 zijn aangepast. Gaat het hierbij om een verhoging of een verlaging en om welke percentages gaat het dan?

In het hoofdstuk Openbaar Bestuur hebben PS, GS en de CvdK ieder een bedrag toegewezen gekregen. De commissaris houdt geld over en GS en PS komen tekort, maar alleen PS lichten dat toe. Waarom doen GS dat niet?

De accountant meldt dat op de besteding van gelden uit Europese fondsen nauwelijks rechtmatigheidscontrole plaatsvindt. Welke maatregelen worden genomen dat dit wel in orde komt?

De accountant doet geen rechtmatigheidscontrole, de doelmatigheidscontrole is niet verplicht en gebeurt heel incidenteel en verder meldt hij dat de in de jaarrekening opgenomen kerngetallen en toelichtingen daarop niet zijn gecontroleerd. Neemt de accountant dan voor zijn getrouwheidsonderzoek steekproeven? Welke waarde kan nog aan een accountantscontrole worden gehecht?

Wanneer verschijnt het in het verslag van de accountant genoemde nota over misbruik en oneigenlijk gebruik?

De overheveling van projecten neemt toe: in 1999 was het hiermee gemoeide bedrag € 200.000,-- en het is in 2004 al € 7,5 miljoen. Neemt de provincie niet te veel hooi op de vork, of wordt er misschien te bureaucratisch gewerkt?

GS willen het door de accountant voorgestelde controlesysteem overnemen. Wordt dat een systeem dat in tegenstelling tot ProBis en het SIS wel efficiënt en snel werkt?

Het rekeningresultaat is volgens GS ruim € 12 miljoen, terwijl op basis van de balans spreeksters fractie niet verder komt dan € 7 miljoen. Hoe kan dit?

Kan het college het grote verschil tussen de jaarrekeningen en de resultaten van 2003 en 2004 verklaren?

De heer SLUITER zegt zich naar aanleiding van het jaarverslag van de statengriffie af te vragen hoe het met de dualisering staat, al is het natuurlijk de vraag of in het jaarverslag van een deel van de ambtelijke organisatie hierop moet worden ingegaan. Is het niet dienstig om de dualisering een nieuwe impuls te geven? Indertijd heeft een werkgroep onder leiding van mevrouw De Widt aanbevelingen gedaan die zijn overgenomen, maar ten opzichte van de vorige statenperiode is er weinig veranderd.

De heer ROUGOOR deelt mee dat zijn fractie akkoord gaat met de begrotingswijzigingen.

Hij complimenteert het college met de voortgang in de verantwoordingssystematiek. De jaarstukken sluiten goed aan op de begroting, waarmee de transparantie verhoogd is.

De fractie heeft ook waardering voor het jaarverslag van de Statengriffie, een actieve afdeling. Het heeft allemaal wel wat meer gekost, maar daar hadden de staten ook wat voor.

Het overschot op de programma's, inclusief cultuur, is een slordige € 7,5 miljoen, wat de indruk wekt dat het batig saldo bestaat uit de opbrengst van niet uitgevoerd beleid. Is dat het geval? Hoe beoordeelt het college dat overschot; is het, in vergelijking met andere provincies, relatief hoog?

Overschotten op programma's doen een daling van de apparaatskosten verwachten, maar daarvan is geen sprake. Wat is de verklaring voor het ontbreken van dit verband?

Het overschrijden van de apparaatskosten onderstreept het belang van het reeds aangekondigde kwaliteitstraject en de efficiency. Het verschil tussen begrote en gerealiseerde apparaatskosten - de overschotten en verschillen niet tegen elkaar wegstrepend - is namelijk 23%. Is dat veel of weinig in vergelijking met andere provincies? Sprekers fractie dringt aan op een rapportage in procenten van de over- en onderschrijdingen ten opzichte van het begrote bedrag. Na een reeks van jaren kan hieruit opgemaakt worden in welke mate de organisatie in control is.

Spreker mist een indicatie van de knelpunten per programma. Hoe beoordeelt het college de uitkomsten van het beleid? Omdat in de begroting de indicatoren ontbraken, is het moeilijk de uitkomsten van het beleid te beoordelen. Daarom moeten in de begroting 2006 de indicatoren en de effecten van het beleid worden opgenomen.

Bij het programma Kwaliteit openbaar bestuur (doelstelling 31201) tellen de apparaatskosten voor tijdelijke krachten niet mee. Geldt dit ook voor andere programma's en waar worden die kosten dan wel geboekt? Tijdelijke krachten schijnen geen tijd te schrijven en daarom worden hun uren niet op de programma's geboekt.

In de toelichting op doelstelling 31001 (provinciale staten) wordt de overschrijding van de begroting van de griffie verklaard uit het grote aantal overuren. Die overuren hadden incidentele oorzaken. Kan ervan uitgegaan worden dat er in de toekomst een al te grote overschrijdingen meer zijn?

Mevrouw MULDER begint met een compliment voor de Statengriffie, een afdeling die zich altijd met vrouw en macht inzet. De overschrijding op de begroting kan ook veroorzaakt zijn door alle vragen van de staten.

Vervolgens complimenteert zij GS met de jaarstukken, die ten opzichte van vorig jaar veel verbeteringen bevatten. De kerngetallen kunnen misschien nog wel iets meer uitgebreid worden om een vergelijking over meer jaren te kunnen maken, maar dat hoeft niet per se in de jaarstukken, want kan ook in een begeleidend schrijven. De nieuwe opzet van programma-doelstelling-beleidsvoornemens-financieel totaaloverzicht per doelstelling en per programma is vergeleken met de vorige jaarrekening in ieder geval een grote stap vooruit.

Een voorbeeld van een beleidsvoornemen dat wel iets specifiek zou mogen, is het streven naar verbetering van de communicatie en de samenwerking met de Drentse gemeenten (pagina 14). Wanneer is het dan goed? Dit punt zou SMART gemaakt moeten worden.

De accountant schrijft dat er een overkoepelend provinciaal controleplan moet komen dat door het college wordt gevolgd. Dit is van belang wil de provincie een volgende keer de rechtmatigheidsgoedkeuring niet mislopen. Veel provincies en gemeenten hebben wel zo'n goedkeurende verklaring gekregen terwijl in de Begeleidingscommissie Accountant (BCA) nog werd gemeld dat de zaak eigenlijk onoplosbaar was. Spreekster wil dit punt daarom nog wel eens bespreken, in de commissie of in de BCA.

De accountant merkt op dat de budgetoverheveling nogal fors is en het college gaat nauwelijks op die opmerking in.

Op de bijeenkomst op 19 mei is verklaard dat niet automatisch van jaar op jaar budgetten worden overgeheveld en spreekster vindt het van belang dat dit ook in deze openbare vergadering wordt gezegd. Bij doelstelling 35005 is sprake van een budgetoverheveling voor het project afvalpreventie en energiebesparing provinciehuis, een post die ook in de rekening 2003 voorkwam. Is dat toevallig? Het is niet de bedoeling om van jaar tot jaar zomaar budgetten over te hevelen, want dan raken de staten het zicht kwijt. Denkt het college hier ook zo over?

In de sector onderwijs-arbeidsmarkt is sprake van een onderuitputting van € 337.611,-, welk bedrag wordt overgeheveld. Wordt dit budget dan in 2005 ook daadwerkelijk besteed?

De accountant stelt voor begrotingswijzigingen in te dienen op momenten dat zich wijzigingen lijken voor te doen. Stemt het college hiermee in?

Het CDA gaat vooralsnog niet akkoord met punt 5 van het advies in de beleidsbrief. Pas als alle commissies zich hierover hebben uitgesproken, bepaalt de fractie haar standpunt.

Uit hetgeen op pagina 230 van de jaarrekening staat, is moeilijk op te maken of het met de investeringen de goede kant opgaat. Spreekster verzoekt het college op dit punt om meer specifieke informatie. Spreekster vraagt verder aandacht voor onvolkomen in de stukken, bijvoorbeeld het abrupt eindigen van zinnen.

De heer HARLEMAN brengt in herinnering dat hij er in 2004 zeer ontevreden over was dat de 1e begrotingswijziging pas in september verscheen. De 1e wijziging 2005 is in mei verschenen en het college kan pas na vaststelling ervan in juni het geld ervan uitgeven. Ook dat stemt niet tot tevredenheid, al is er sprake van enige verbetering. De 1e wijziging moet gewoon eerder verschijnen.

De presentatie van de cijfers in de begrotingswijziging is een stuk beter dan in het verleden, al ontbreekt aan het eind nog wel welke bedragen nog in de vrije reserves en in onvoorzien zit.

Een begrotingswijziging hoort een hamerstuk te zijn, omdat het gaat om een uitvloeisel van door de staten genomen besluiten. Dat betekent dat de wijzigingen op het juiste moment in de begrotingen moeten worden doorgevoerd.

In de wijziging zijn nu bedragen opgenomen die verleden jaar al voor Krakeel in Hoogeveen en de stadsontwikkeling in Meppel zijn uitgegeven. Die bedragen hadden in de 6e begrotingswijziging 2004 moeten staan. Er is toen € 4,3 miljoen meer uitgegeven dan in de jaarrekening staat.

Alle in een begrotingswijziging opgenomen posten moeten gedekt zijn door een statenbesluit, terwijl over de beverratbestrijding en de palliatieve zorgvoorzieningen geen besluiten zijn genomen.

Met de 2e begrotingswijziging stemt GroenLinks in, omdat van de daarin opgenomen gelden bij het beschikbaar stellen ervan al bekend was dat die in de loop van verschillende jaren zouden worden uitgegeven.

De heer VEENSTRA wijst erop dat de staten bij het beschikbaar stellen van geld voor Krakeel al wisten dat dit pas in 2005 zou worden uitgegeven.

De heer HARLEMAN leest in het statenstuk dat de uitvoering plaatsvindt in de periode 2004 tot en met 2006. Bij het voorstel voor Meppel wordt gesproken over een dekking uit het budget Reserve flexibel beleid 2004. In het stelsel van baten en lasten moeten die bedragen aan het juiste jaar worden toegerekend. Het is onjuist pas in 2005 de begroting te wijzigen terwijl het bedrag al in 2004 is uitgegeven. Spreker geeft een voorbeeld van een mooie dag die alles met elkaar € 1.000,- kost. Dit geld wordt van de spaarrekening gehaald. Aan het eind van het jaar is er € 1.000,- over. Als dit bedrag dan weer op de spaarrekening wordt gezet, wordt er quitte gespeeld, terwijl natuurlijk ook geredeneerd kan worden dat er € 1.000,- over is. Over 2004 meldt de provincie een bedrag van € 12 miljoen te hebben overgehouden, maar daarvan is € 4,7 miljoen eigenlijk van de spaarrekening gehaald. Als dit bedrag wordt teruggestort, is er niets aan de hand; de problemen ontstaan pas wanneer dit bedrag wordt uitgegeven. Een deel van het overschot is ontstaan doordat het college in november in de 5e begrotingswijziging een tekort op de jaarrekening 2004 voorspelde en daarom voor 2004 8 ton uit de Risicodekking BTW-compensatiefonds haalde en voor 2005 2 ton. Als er dan nu volgens het college ruim € 12 miljoen over is, moet het direct 8 ton plus 2 ton terugstorten.

Het college stelt voor € 4,2 miljoen van het resultaat uit te geven in 2006 en 2007, terwijl in de Voorjaarsnota wordt voorgesteld dit bedrag uit te geven in de jaren 2005, 2006 en 2007.

Een jaarrekening is een controle-instrument, maar de staten moeten zich afvragen of zij alle cijfers wel willen weten. De staten zouden het college duidelijk moeten maken welke gegevens zij willen hebben; de rest kan dan wel in de bijlagen verwerkt worden. Op pagina 40 wordt bijvoorbeeld gemeld dat de bezettingsgraad in het OV 32% is en daarmee lager dan geraamd. Wat was dan geraamd, is het percentage hoger dan in 2003 en wat wordt gedaan om de achterstand in te lopen, dat moet vermeld worden.

Terwijl spreker ervan uitging dat het college al tientallen jaren de gelden rechtmatig besteedde, moet nu ineens voor de controle daarvan een heel circus opgetuigd worden. Waarom dat precies is, heeft hij niet kunnen achterhalen.

Spreker heeft in de jaarstukken het actieprogramma andere overheid gemist. In dat actieprogramma wordt melding gemaakt van de grote administratieve lasten en staat ook dat de provincie in 2007 75% van haar diensten via internet moet aanbieden. In de jaarstukken zou dan moeten staan wat de provincie op dit punt doet.

In de jaarstukken is ook niets te vinden over het onderzoek van het college naar misbruik en oneigenlijk gebruik. De accountant zegt dat het college dit onderzoek eens per vier jaar moet doen - hoe hij aan die mening komt, is spreker niet duidelijk geworden - maar in het eigen reglement van de provincie staat dat een keer per collegeperiode het hele apparaat doorgelicht moet worden, maar dat wel ieder jaar een deel van het apparaat onderzocht moet worden. Net als met het onderzoek volgens artikel 217a van de Provinciewet heeft het college verleden jaar dus niets met dit voorschrift gedaan.

GroenLinks heeft in de algemene beschouwingen aangegeven dat het college veel taken van PS overneemt, waarmee de staten weinig ruimte wordt gelaten. Er moet een cultuuromslag komen die het beste kan worden geïllustreerd aan de hand van een vergelijking tussen de uitspraak van de heer Veenstra en de mening van GroenLinks: dacht de heer Veenstra tijdens de algemene beschouwingen 3 gedeputeerden in het college te hebben, GroenLinks heeft er 5!

De heer SWIERSTRA heeft de indruk dat de staten de jaarstukken wel duidelijk vinden, maar wat moeite hebben met het bepalen van de detaillering. Zo wil de heer Harleman globale stukken, met de mogelijkheid om via verwijzingen meer gegevens op tafel te krijgen. Dit is ook sprekers inzet. Daarom is in de Voorjaarsnota en op de website ook zo vaak naar andere stukken verwezen. Als dit systeem de komende

jaren vervolmaakt is, worden de huidige dikke boekwerken overbodig. Het college zal proberen in de volgende begroting al met aanscherpingen te komen, maar waarschuwt wel voor het denken dat alle politieke processen in formats, indicatoren en kolommen gevat kunnen worden.

Spreker zegt dat op de punten waarop dat niet nodig is, niet een heel circus zal worden opgetuigd voor een rechtmatigheidsonderzoek. Maar op grond van de nieuwe wetgeving moet wat nu wordt gedaan, gebeuren. Alleen al het feit dat accountants via paginagrote advertenties in de dagbladen laten weten welk fantastisch speelveld de komende jaren voor hen openligt, hoe moeilijk het allemaal wel niet is en waarom zij er niet in zijn geslaagd al met die rechtmatigheidstoets klaar te komen, maakt wel duidelijk hoe moeilijk het is. De provincie heeft zich jarenlang ingespannen om uit te vinden of het geld is uitgegeven waarvoor het was bestemd en of er niemand met de poet vandoor is gegaan. Dat is, blijkens de handtekening van de accountant onder de stukken, tot nu toe ieder jaar gelukt.

Wellicht komen de staten dit jaar nog over dit punt te spreken, want het college probeert wel te voldoen aan de eisen van de rechtmatigheidscontrole.

Spreker is het met de heer Roeles eens dat het geld dat in deze begroting en in het meerjarenperspectief over is, beschikbaar moet blijven voor het doel waarvoor het bestemd is, omdat de komende jaren nog veel grote uitgaven gedaan moeten worden.

Het bedrag dat structureel wordt doorgeschoven, is inderdaad vrij hoog, maar omdat er veelal sprake is van meerjarige afspraken, kan pas als die periode is afgelopen beoordeeld worden of het geld op de juiste manier is uitgegeven. Het doorschuiven van het geld is een technische aangelegenheid, waarbij het er slechts om gaat of het college doet wat het beloofd heeft, of het dit op de juiste manier doet en of vertraging politiek onacceptabel is. Zodra daarvan sprake is, moet het college dat melden.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN vraagt waarom het overhevelingsbedrag zo sterk is gestegen.

De heer SWIERSTRA zegt dat het college ervan uitgaat dat de bedragen voor het overgrote deel in 2005 worden uitgegeven, zodat geen nieuwe overhevelingen hoeven plaatsvinden. Het gaat er vaak om wanneer er betaald kan worden en wanneer de definitieve afrekening plaatsvindt. Bovendien zitten in het bedrag ook de intensiveringen van de zogenaamde 18 septemberbrief en is vanwege de inwerking-treding van het BBV de toerekening over de verschillende posten wat veranderd. Het BBV is ook de oorzaak van de verschillen in de balanscijfers.

De provincie baseert zich op alle bekende indexen, maar die indexen bepaalt de provincie niet zelf.

Hetzelfde geldt voor de inflatiecijfers: die worden geraamd maar zijn uiteindelijk altijd anders.

Spreker ziet niets in een specifieke rechtmatigheidscontrole voor EU-fondsen, want daarvoor gelden al veel controletrajecten. Voor ieder project moet een ex ante, een mid term en een eindevaluatie gemaakt worden en ieder project wordt door drie accountants, namelijk die van de provincie, die van het SNN via het ministerie en die van Europa gecontroleerd. Een extra controle lijkt spreker dan ook niet nodig.

Het college zal in augustus bepalen hoe het denkt om te gaan met misbruik en oneigenlijk gebruik, ook al heeft de accountant hierover geen specifieke opmerkingen gemaakt.

De heer HARLEMAN vraagt of dan ook dit jaar geen uitvoering wordt gegeven aan het reglement.

De heer SWIERSTRA zegt dat dit natuurlijk wel gebeurt, maar dan met de interpretatie die in overleg met de accountant wordt bepaald. De staten zullen ervan in kennis worden gesteld hoe het college hiermee denkt om te gaan.

De heer HARLEMAN vraagt of het college nu al bezig is met een onderzoek naar misbruik en oneigenlijk gebruik, of dat het hiermee tot na augustus wacht.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat het college hiermee wel bezig is, maar nog overlegt over de manier van verslaglegging hierover.

Er moet wel een nieuw controlesysteem komen om alle verschillende controlesystemen die er nu zijn, handzamer te maken. Dat nieuwe controlesysteem moet erop gericht zijn dat de staten alle elementen op hun waarde kunnen beoordelen.

De dualisering is meer een punt voor de staten zelf dan voor het college, al probeert het college natuurlijk wel te voldoen aan alles wat het door de dualisering opgelegd heeft gekregen.

Het college probeert op programmaniveau te begroten en wel meerjarig. Dat betekent dat er zo nu en dan batig saldi kunnen zijn. Dat zijn technische vaststellingen. De staten zouden moeten toetsen of er in de programma's zodanig voortgang zit dat aan het eind van de collegeperiode die programma's zijn gerealiseerd. In de mid term review bij de voorjaarsnota geeft het college aan dat de programma's goed op koers liggen en dat de batige saldi de komende twee jaar uitgegeven zullen worden voor de afgesproken doelen. Op programmaniveau is er dus geen sprake van fundamentele onderuitputting of overschrijding. Aan het eind van de rit kan er wel enig verschil zijn, maar dat kan nooit fundamenteel zijn. Het college raamt de apparaatskosten die het denkt nodig te hebben voor de uitvoering van een bepaald programma. Daar zit vaak overlap in, want het gaat er maar om waaraan de apparaatskosten worden toegeschreven. Uiteindelijk gaat erom dat alle doelen gerealiseerd worden. Ook tijdelijke krachten schrijven daarbij tijd, want het moet uiteindelijk niet uitmaken of een bepaald doel wordt gehaald met eigen of met externe krachten.

De heer ROUGOOR vraagt of in vergelijking met andere overheden de afwijkingen in Drenthe groot of klein zijn. Hem lijkt 23% wel aan de hoge kant.

De heer SWIERSTRA zegt dat zo nu en dan op onderdelen bench mark wordt gepleegd met andere provincies. Dat is onder andere op het onderdeel wegen en kanalen gedaan. Maar ondanks de uniformiteit in de begrotingssystematiek blijkt het vergelijken heel lastig te zijn, want zaken worden verschillend toegerekend en ieder apparaat is weer anders georganiseerd. Drenthe heeft de indruk goed op koers te liggen en niet ver van de andere provincies af te wijken, maar hij zal kijken of hierover nadere informatie beschikbaar is. Het is de bedoeling om een product voor het geraamde bedrag te realiseren en hoe beter dit lukt, hoe beter er gestuurd kan worden.

De heer ROUGOOR stelt vast dat dus niet op de apparaatskosten wordt gestuurd.

De heer SWIERSTRA zegt dat natuurlijk wel wordt gekeken waarom wordt afgeweken en als er geen acceptabele verklaring voor is, wordt ingegrepen en wordt een productgroep op de afwijking aangesproken. In de meeste gevallen zijn de verschillen wel verklaarbaar.

De communicatie met de gemeenten is voor de provincie een van de indicatoren bij het beschrijven van beleid. Bij alles wat de provincie doet, wordt geprobeerd zo SMART mogelijk op te schrijven waar het om gaat. De wijze van communicatie met de gemeenten wordt door iedere partij subjectief beoordeeld. Iedere gedeputeerde heeft een aantal contactgemeenten en dat is een manier om het meer algemene aspect van de communicatie inhoud te geven. De gesprekken met de gemeenten zijn goed en de gemeentebesturen zijn daar ook positief over.

Spreker erkent dat de beschrijving van de productrealisatie en de indicatoren op een aantal punten wat scherper kan, maar wijst erop dat er vanwege de aard van de activiteiten altijd wel sprake zal zijn van enig verschil.

Mevrouw MULDER wijst op de mogelijkheid van een klanttevredenheidsonderzoek onder de gemeenten. Op die manier kan SMART gemaakt worden of die gemeenten werkelijk zo tevreden zijn als het college denkt dat ze zijn.

De heer SWIERSTRA zal nagaan of een volgende versie nog scherper geformuleerd kan worden, maar wijst erop dat het dan al gauw om de inhoud gaat.

De heer SCHAAP wijst erop dat het aantal keren dat overleg is gevoerd met een gemeente, niet zoveel zegt, omdat als er bonje is het aantal overleggen sterk toeneemt. De opmerkingen in het jaarverslag slaan op het oude systeem van overleg tussen VDG en de provincie, waarbij de VDG de provincie uitnodigde deel te nemen aan een portefeuillehoudersoverleg of andersom. Het is nu voor een belangrijk deel gelukt de portefeuilles te groeperen en vanaf nu wordt de agenda voor het overleg door VDG en provincie gezamenlijk opgesteld. De opmerking in het jaarverslag slaat op deze veel efficiëntere werkwijze, waarmee ook de gemeenten tevreden zijn.

De heer SWIERSTRA zegt dat het verschil in apparaatskosten over alle programma's heen van zo'n € 300.000,- er niet op wijst dat het college helemaal op de verkeerde weg is. Het forse bedrag van de overheveling is in de Voorjaarsnota gemotiveerd, zij het kort door de bocht. Elke aanvraag om overheveling wordt heel strikt getoetst. Daarbij wordt nagegaan of overheveling nodig is en wat de redenen zijn waarom het geld nog niet is uitgegeven.

De heer HARLEMAN wijst op het gevaar dat wanneer niet overgeheveld kan worden, het budget in dat jaar maar wordt opgemaakt. De mogelijkheid van doorschuiven heeft dus wel degelijk voordelen.

De heer SWIERSTRA zegt dat dit argument zeker telt, maar dat het er vooral om gaat dat het project gerealiseerd wordt. Budgetten die op programmaniveau overblijven, gaan terug naar de algemene middelen.

Mevrouw MULDER vindt het gek dat gesuggereerd wordt dat bij het niet overhevelen de budgetten in dat jaar worden opgemaakt. Er zijn toch prioriteiten gesteld?

De heer HARLEMAN wijst erop dat het jaren praktijk was dit wel te doen. Bij gesubsidieerde instellingen heerst nog vaak de mening dat als het geld niet op gaat, het teruggeven moet worden.

Mevrouw MULDER wijst erop dat dit bij de controle op wat is bereikt, wel uitkomt.

De heer SWIERSTRA merkt op dat de provincie op basis van de door de heer Harleman gelaakte systematiek menigmaal toch nog wat geld uit Den Haag heeft gehaald.

De heer HARLEMAN vindt het dán wel goed.

De heer SWIERSTRA zegt dat de criteria voor overheveling ook gelden voor onderdelen van het beleid waarvoor het onderzoek nog plaatsvindt of voor win-win-activiteiten. Daarvoor wil de provincie geld op de plank houden.

Spreker onderstreept de uitspraak dat de staten begrotingswijzigingen zo snel mogelijk voorgelegd moeten krijgen. Bij ieder besluit van het college wordt de betekenis ervan voor de begroting in ogenschouw genomen.

Het college zal de lijst met errata nog eens checken.

Spreker is het met de heer Harleman eens dat begrotingswijzigingen in principe hamerstukken moeten zijn, maar bij sommige begrotingswijzigingen stellen de staten meteen een beleidswijziging vast, zodat het dan in technische zin geen hamerstuk is.

De heer HARLEMAN meent dat elke begrotingswijziging een vertaling moet zijn van statenbesluiten en daarom wél een hamerstuk kan zijn.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat een beleidswijziging zo nu en dan in de vorm van een begrotingswijziging wordt gepresenteerd. In het monistisch stelsel was dat ook gebruik, mits de beleidswijziging paste binnen de hoofdlijnen van het beleid. De provincie is verantwoordelijk voor de muskusrattenbestrijding en daarmee tevens voor de beverrattenbestrijding.

De heer HARLEMAN vindt dat over een voorstel om structureel € 28.000,-- uit te trekken voor de bestrijding van beverraten, niet via een begrotingswijziging kan worden besloten. Daar zal toch minstens in de commissie over gesproken moeten kunnen worden.

De heer SWIERSTRA acht het vanzelfsprekend dat de uitgave gemotiveerd moet worden en gedekt moet worden door de staten, maar als het geen heel principiële aangelegenheden betreft en er geen grote bedragen mee gemoeid zijn, kan zo'n beleidswijziging volgens het college via een begrotingswijziging aan de staten worden voorgelegd. De staten kunnen dan bepalen of zij eerst meer willen weten alvorens daartoe te besluiten.

De heer LANGENKAMP meent dat een halfjaar geleden is afgesproken dat wanneer een voorstel tot een wijziging van de begroting leidt, die begrotingswijziging bij het voorstel wordt gevoegd.

De heer SWIERSTRA zegt dat dit alleen geldt in het geval er een beleidsnotitie voorligt, maar dan nog kan de technische begrotingswijziging best enige tijd later verschijnen. Het budgetrecht van de staten blijft overeind en het is aan de staten om te bepalen of de motivering van het college voldoende is om het in het ene geval te doen via een begrotingswijziging en in het andere geval via een meer uitvoerige notitie.

Een begrotingswijziging als die voor het Krakeel en het project in Meppel hoeft niet eerder te worden behandeld dan het geld wordt uitgegeven.

De heer HARLEMAN vindt dat onjuist, het gaat erom wanneer het wordt toegerekend. Als de staten besluiten € 2 miljoen uit te geven uit de Reserve flexibel beleid 2004 dan hoort dat in de 6e begrotingswijziging 2004 te staan. Het enige bezwaar is dan dat het geld overgeheveld moet worden naar 2005, maar volgens het BBV had het in de 6e begrotingswijziging moeten staan.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat in ieder geval niet meer geld wordt uitgegeven dan de staten beschikbaar hebben gesteld. Wanneer de heer Harleman gelijk heeft, is het te laat vaststellen in wezen onderwerp van een indenniteitsprocedure. Een uitgave wordt dan achteraf gedekt, maar er lag wel beleid van de staten aan ten grondslag en dat is uiteindelijk waar het om gaat.

De heer HARLEMAN zegt dat het maar gelukkig is dat de provincie nog geen idee heeft van hoe zo'n procedure moet worden gevoerd.

De heer SWIERSTRA merkt op dat de redenering van de heer Harleman met betrekking tot de jaarstukken en de reserves voor een politiek bedrijf niet opgaat. Het college financiert structureel beleid niet met incidenteel geld. Het collegeprogramma, dat eigenlijk ook incidenteel beleid is, wordt wel voor een deel met incidenteel geld gefinancierd. Dit collegebeleid houdt namelijk over twee jaar op. De bedragen die voor die programma's zijn geraamd - alleen bereikbaarheid valt daar niet onder - op een bepaald totaalbedrag; dat totaalbedrag is over een aantal jaren uitgesmeerd en de jaaruitgaven worden gefinancierd met voor een deel structurele en voor een deel incidentele bedragen, die vrijvallen uit de reserve infrastructuur ad € 11,5 miljoen en de saldireserve. Dat houdt over twee jaar op en over twee jaar is er geen enkele verplichting om door te gaan met bijvoorbeeld het Fonds vitaal platteland.

De heer HARLEMAN zegt zich daarover juist zorgen te maken, omdat dit programma over twee jaar vanwege het ontbreken van geld niet voortgezet kan worden. De komende drie jaar gaat het om een bedrag van € 22 miljoen aan eenmalige financiering, terwijl er eigenlijk sprake zou moeten zijn van structurele financiering.

De heer SWIERSTRA bestrijdt dit. Over twee jaar is er voldoende vrijval van middelen en is er voor de staten voldoende vrije ruimte om keuzes te maken. De onvermijdelijkheden heeft het college expliciet

geduid, zowel via een PM-post van 7 ton als in de tekst via de aanduiding van zaken die vanaf 2008 gefinancierd moeten worden. Het college meent dat de ruimte er dan ook is om echt keuzes te maken. Een deel van de algemene reserves bestaat uit bestemmingsreserves, die voor mooie dingen voor de samenleving bedoeld waren. Die reserves moeten ook niet overblijven, want de provincie is geen bank.

De heer HARLEMAN zegt niet te hebben gesproken over bestemmingsreserves en voorzieningen, maar slechts over de vrij besteedbare reserves - het gaat dan om vier reserves - dus de gelden in de algemene reserve.

De heer SWIERSTRA merkt op dat de algemene reserve voor een deel uit vrij aanwendbare reserves bestaat. De doelen waaraan die reserves kunnen worden besteed, worden door de staten bepaald en de manier om die doelen te bereiken, legt het college aan de staten voor.

De risicoreserve is op basis van een afgesproken norm op een bepaald bedrag bepaald. Het college onderzoekt nu of die reserve gelet op de risico's die de provincie loopt, wel voldoende is. Mocht die reserve onvoldoende blijken dan zal het college een beleidswijziging aan de staten voorleggen, waarbij de staten alle ruimte hebben om een ander besluit te nemen.

De heer HARLEMAN vraagt waarom het college het bedrag van 8 ton niet in het BTW-compensatiefonds heeft teruggestort, nu die uitname niet nodig blijkt te zijn.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat het college het verantwoord vindt dat fonds op het huidige niveau te houden. Het wil met deze uitname nuttig beleid financieren.

De heer HARLEMAN merkt op dat deze uitname in november 2004 werd gedaan vanwege het verwachte tekort over 2004. Het college heeft nu dus eigenlijk via een truc € 1 miljoen extra beschikbaar. Als het college in 2004 om € 1 miljoen uit die risicoreserve had gevraagd om er iets leuks mee te doen, had de meerderheid van de staten dat niet toegestaan.

De heer SWIERSTRA zegt dat wanneer dit een financiële truc is, hij op financieel gebied slimmer is dan hijzelf dacht.

In november werd deze onttrekking nodig acht om een tekort te dekken. Vanwege een aantal meevalers is er nu een bedrag over en het college wil dit bedrag nu inzetten ter dekking van het beleid en ter dekking van een aantal nieuwe onontkoombare activiteiten en een aantal problemen. Terugstorting in het BTW-compensatiefonds acht het college niet nodig.

Mevrouw KLIP zegt de opmerkingen over het SIS te onderschrijven. Er wordt aan verbetering van het systeem gewerkt. Dat zal al wel heel vaak zijn gezegd, maar het moet nu echt gebeuren.

In 2007 moet de provincie 75% van al haar diensten via internet aanbieden en om dit te bereiken is inmiddels een interne stuurgroep opgericht. Die groep bekijkt welke diensten in aanmerking komen en hoe hiervoor een relatie kan worden gelegd tussen alle interne ICT-stromen. Het wordt een enorme klus, maar 2007 is de streefdatum.

TWEEDE TERMIJN

De heer BAAS zegt zijn opmerking over het dualisme meer aan zijn collega-statenleden dan aan het college te hebben gericht. Alleen D66 heeft tot nu toe gereageerd.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN gaat ervan uit dat ook op het provinciehuis met groepwise wordt gewerkt. Als dit systeem op het provinciehuis net zo vaak in storing is, moet er wel met verlies gewerkt worden.

Mevrouw MULDER wijst erop dat haar fractie in de algemene beschouwingen de andere fracties heeft opgeroepen hun mening over de uitwerking van "Odoorn" kenbaar te maken. De staten moeten iedere

keer nagaan of hun manier van werken wel strookt met de gemaakte afspraken. Een van die afspraken was dat er startnotities zouden komen en daarvan is er nog niet een verschenen.

De heer SCHAAP wijst erop dat er in de sector CWZ telkens startnotities zijn verschenen.

De heer VEENSTRA merkt op dat een werkgroep nog bezig is het in Odoorn besprokene verder uit te werken. Verder is dualisme natuurlijk geen doel op zich.

De heer BAAS zegt dat dit standpunt drie jaar geleden ook al werd verkondigd. Het gaat erom dat nu de effecten van het dualisme toch al wel een klein beetje zichtbaar moeten worden.

De heer VEENSTRA wil de voorstellen van de werkgroep afwachten.

De heer WENDT wijst erop dat de staten niet zo somber moeten zijn over "Odoorn": in Odoorn is over nieuwe stoelen gesproken en in alle vergaderkamers staan die inmiddels. Het gaat dus fantastisch.

De heer ROELES vindt dit een voorbeeld van praktisch dualisme. Ook het feit dat de algemene beschouwingen voorafgaand aan de behandeling van de voorjaarsnota worden gehouden, wijst toch wel op een beetje dualisme.

Mevrouw MULDER verzoekt om agendering van "Odoorn" voor een van de volgende commissievergaderingen.

De VOORZITTER zegt een zo spoedig mogelijke agendering van dit onderwerp toe.
Hij constateert dat de status van de besproken stukken niet veranderd hoeft te worden.

(De vergadering wordt voor enige ogenblikken geschorst en daarna hervat.
Mevrouw Klip verlaat de vergadering.)

11. Statenstuk 2005-186: Nota reserves en voorzieningen 2005

De heer HUIZING brengt in herinnering dat zijn fractie bij de behandeling van de begroting 2005 het college heeft gevraagd om aan de hand van een zestal aandachtspunten zijn visie op de reserves en voorzieningen te geven. Dat is toen toegezegd en het college heeft zich tot die aandachtspunten beperkt.

Het probleem is nu dat sprekers fractie de indruk heeft dat er iets is dat volgens de nota niet kan worden gevonden, want de inhoud van het spaarvarken valt tegen. De PvdA dacht en denkt nog steeds dat er in de reserves nog ruimte zit, maar heeft die ook niet kunnen ontdekken.

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan PS een bepaalde bestemming hebben gegeven. Er moet een verband zijn tussen het doel dat de staten willen bereiken en de hoogte van de reserve. Daarom ook heeft de fractie gevraagd om een onderbouwing van de hoogte van de reserves. Op die vraag geeft de nota geen antwoord. Kan die onderbouwing alsnog gegeven worden, of is die onderbouwing niet te geven? Spreker heeft het gevoel dat niet iedereen een goed beeld heeft van de moeilijkheid van die klus en dat roept de vraag op wat er gebeurt of niet gebeurt als de staten besluiten de hoogte van een aantal bestemmingsreserves met 25% of 50% te verlagen.

Er moeten nu eigenlijk al gelden gereserveerd worden voor projecten die tussen 2040 en 2070 - tegen die tijd zal de helft van de statenleden wel niet meer leven - moeten worden uitgevoerd. Het betreft de kunstwerken.

De heer HARLEMAN wijst erop dat die kunstwerken er dan nog wel zijn en maar dat die dan wel vervangen moeten worden.

De heer HUIZING beseft dat.

Ziet spreker het goed dat de financiële effecten van de bezuinigingen en het terugdringen van de omvang van de formatie, waartoe verleden jaar is besloten, zijn opgenomen in de Reserve kosten flankerend beleid? Is er dus een relatie met de Reserve frictiekosten ombuigingen?

Is er nog sprake van een verlofstuwmeer bij het personeel? Er zijn gemeenten en andere overheidsinstanties die hiermee te maken hebben en daarvoor een voorziening treffen.

De ingezette bestemmingsreserves worden gekoppeld aan de 5 programmalijnen uit het collegeprogramma, maar omdat die lijnen niet SMART geformuleerd zijn, is het voor de staten lastig, die te controleren. Op de technische bijeenkomst is er terecht op gewezen dat de staten voor 25 programma's in de begroting hebben gekozen en dat niet steeds nieuwe zaken aan de programmalijnen kunnen worden gekoppeld, maar dat maakt het voor de staten wel lastig.

De heer LANGENKAMP vraagt op welk stuwmeer de heer Huizing doelt.

De heer HUIZING legt uit dat bij bepaalde organisaties de medewerkers een bepaald aantal verlofdagen hebben opgespaard, die uiteindelijk in geld gewaardeerd moeten worden. Via de Spaarregeling compensatieverlof is de provincie met zijn medewerkers een overeenkomst aangegaan, waarbij bijvoorbeeld voor een vakantie dagen kunnen worden gespaard, maar soms stijgt het aantal verlofdagen sluipenderwijs. Eigenlijk moet elke medewerker elk jaar zijn dagen opmaken, maar in de praktijk gebeurt dat niet altijd. Niet opgenomen dagen leveren de medewerker als hij uiteindelijk vertrekt, wel geld op.

De fractie van de PvdA moet zich nog een duidelijker beeld vormen van de reserves en voorzieningen en is daarom benieuwd naar de reactie van het college en de inbreng van de andere fracties. Op 15 juni geeft de fractie haar uiteindelijke oordeel.

De heer HARLEMAN merkt op dat in de vorige collegeperiode de financiële verordeningen zijn vastgesteld, waarbij ook de vraag aan de orde kwam hoe het moest met de reserves en voorzieningen. In het landelijk voorbeeldreglement stond dat het college elk jaar de stand van zaken zou moeten rapporteren, maar de staten van Drenthe hebben besloten dat het slechts eens per vier jaar zou hoeven en dan halverwege de statenperiode. Dit was geen goede keuze, want om het stuk in maart te bespreken, moeten de cijfers al in december worden aangeleverd, wat allemaal heel ongelukkig uitkomt. Het is dan ook veel beter dit stuk bij de voorjaarsnota te behandelen.

Het college vindt het zelf ook allemaal niet zo gelukkig, want het stelt nu voor een bepaalde reserve eens per vijf jaar te actualiseren. Dat kan dus niet. Spreker lijkt het verstandig dat het reglement zo wordt veranderd dat elk jaar een nota reserves en voorzieningen moet verschijnen, waarbij kan worden afgesproken dat elk jaar drie reserves geactualiseerd worden.

Spreker mist in de nota het Fonds nazorg stortplaatsen. Die voorziening kent wel een eigen regeling, maar ook dit fonds staat elk jaar in de begroting, de jaarrekening en de risicoparagraaf en hoort dus in de nota te staan.

In de nota staat wel wat er in het verleden is gebeurd, maar worden de risico's die in de toekomst gedekt moeten worden, niet aangegeven. Is het bedrag dat ieder jaar wordt gestort voldoende om die risico's te dekken? Alleen voor de Reserve beheer vaarweg Meppel-De Punt wordt op langere termijn een tekort voorzien en daaraan wordt ieder jaar wat toegevoegd, maar voor de rest spreekt uit de nota heel weinig toekomstvisie.

De Risicoreserve BTW-compensatiefonds is in november 2004 uitgebreid aan de orde geweest toen het college voorstelde daar € 1 miljoen uit te halen. Volgens het college kon dit, maar een berekening hebben de staten nooit ontvangen. In de voorliggende nota wordt alleen gemeld dat in 2006 het landelijke BTW-compensatiefonds geëvalueerd zal worden. GroenLinks meent dat het bedrag van € 1 miljoen moet worden teruggestort. Het geld ervoor is er.

De Reserve flexibel beleid is ontstaan omdat de staten zelf ook wat vrije ruimte in de begroting wilden. Over die reserve zijn afspraken gemaakt en het college moet zich daaraan houden. Het college zal op een bepaald moment wel voorstellen die reserve op te heffen, maar daar moeten de staten dan niet op ingaan. Verleden jaar hebben de staten de regel om twee keer per jaar geld uit die reserve te kunnen

besteden, losgelaten. Bij de voorjaarsnota 2004 is aan die reserve € 2 miljoen toegevoegd, waarvan eind 2004 nog € 1,3 miljoen over was. Zonder die toevoeging was er dus een tekort geweest. Het college zegt dat de staten geen autonome opheffingsbevoegdheid hebben voor de Reserve uitvoering collegeprogramma en hieruit blijkt wel hoe het college denkt over de financiering van de staten. De heer SLUITER vindt de voorliggende nota in vergelijking met die welke in januari voorlag helderder en leesbaarder. Alles is goed op een rijtje gezet en dat was vooral een boekhoudkundige exercitie. De volgende vraag is dan hoeveel geld er nog in de reserves zit waarmee misschien ook wel wat kan worden gedaan.

In het begin van de jaren '90 werden afspraken gemaakt over de vaarweg Meppel-De Punt en aanvankelijk was de jaarlijkse toevoeging aan de reserve bijna 4 ton. In 2004 is nog eens gerekend en dan zakt de toevoeging van 4 ton naar € 320.000,--. In 2005 wordt opnieuw gerekend en nu zakt de jaarlijkse toevoeging naar € 185.000,--. Het doel, namelijk jaarlijks onderhoud, blijft hetzelfde, maar de toevoeging daalt enorm. Geldt dat alleen voor deze ene vaarweg, of zitten er in de nota meer van dergelijke "vaarwegen"? Met de 2 ton die jaarlijks minder in de reserve voor Meppel-De Punt wordt gestort, is geld vrijgekomen voor andere dingen.

De heer HARLEMAN wijst erop dat het voorstel van het college juist is om extra geld aan de reserve toe te voegen. Er wordt € 185.000,-- per jaar extra toegevoegd.

De heer SLUITER zegt dat hij het dan helemaal verkeerd begrepen heeft. Volgens hem is de toevoeging in de loop van de jaren gezakt, terwijl de doelstelling dezelfde blijft.

De heer HARLEMAN wijst erop dat in het verleden ook de rente werd toegevoegd.

De heer SLUITER merkt op dat die rentetoevoeging bedoeld was om uiteindelijk voldoende geld in kas te hebben als er betaald moest worden. Er werd gewoon geld aan de reserve toegevoegd. Maar hoe kan bij een gelijk blijvende doelstelling daar zo'n groot verloop in zitten?

De heer ROELES is blij verrast met deze duidelijkere nota dan de oorspronkelijke.

Nu de bedragen en de toevoegingen bekend zijn, wat gebeurt er nu verder? Is al dat geld wel nodig? Is het mogelijk er met de stofkam 25% af te halen?

De provincie voert eigenlijk een conservatief beleid om voor de geformuleerde doelstellingen de benodigde middelen te hebben. De vraag is of de provincie hier zo mee door moet gaan of dat zij wat risicovoller moet opereren.

De manier waarop de cijfers nu zijn geactualiseerd, is goed. Het zou misschien wel vaker kunnen gebeuren, maar ook uit de jaarrekening wordt het verloop van de reserves wel duidelijk.

De Voorziening spaarhypotheken is betrokken bij de mogelijke overdracht van de provinciale hypotheekportefeuille aan een externe partij. Gelet op de huidige rentestand lijkt het spreker interessant die exercitie handen en voeten te geven. Hoever is de provincie hiermee?

Mevrouw MULDER wijst erop dat de Reserve algemene doeleinden niet in de nota is opgenomen maar onderwerp is van onderzoek door de externe accountant. Is het rapport hierover bij de begroting beschikbaar?

In zijn verslag bij de jaarrekening 2003 heeft de accountant een expliciete opmerking gemaakt over de bestemmingsreserves en voorzieningen. Het ging om onderbouwing van het bestedingsdoel, een inschatting van de periode waarbinnen het beoogde saldo zou worden opgebouwd, een inschatting van de periode waarbinnen de gelden tot besteding zouden komen en de maximale periode waarbinnen de gelden dienden te worden besteed. Het eerste was wel te vinden, voor de tweede en derde was het wat moeilijker, maar het laatste is spreekster helemaal niet tegengekomen. Daarom is niet goed te achterhalen hoeveel geld er minimaal nodig is in alle reserves en voorzieningen en daarom is ook niet duidelijk of de 25% die de PvdA er met de stofkom uit wil halen, reëel is. Misschien moeten de staten gewoon een

daad stellen, er 25% afhalen en daarna gewoon afwachten waar het schip strandt. Kan het college hierover tussen nu en de statenvergadering nog duidelijkheid verschaffen?

Bij het vaststellen van de verordening heeft het CDA al laten weten het eens per collegeperiode uitbrengen van een nota reserves en voorzieningen veel te weinig vinden. De andere partijen wilden eerst afwachten hoe het zou gaan. Met GroenLinks stelt het CDA voor dat eens per jaar een dergelijke nota wordt uitgebracht, met name omdat de staten heel moeilijk zicht krijgen op de voorzieningen. De besteding van de voorzieningen valt volgens het BBV buiten de begroting en daarmee is controle op het tijdig realiseren van de doelstellingen van groot belang. Het CDA neemt ook genoeg met een rapportage hierover bij de jaarrekening.

Het CDA is met GroenLinks van mening dat het wel heel gemakkelijk is om de Reserve flexibel beleid op te heffen, waardoor onttrekkingen niet meer aan de staten behoeven te worden voorgelegd. In hoeverre hebben de staten er dan nog zicht op?

Voor de onttrekking uit het BTW-compensatiefonds, die niet nodig bleek te zijn, zijn verschillende bestemmingen bedenken die de burger ten goede komen. De staten moeten hierover kunnen discussiëren.

De heer BAAS meent dat de hamvraag is of in de bestemmingsreserves nog enige ruimte zit om geld vrij te maken voor andere mooie dingen. De enige bestemmingsreserve waarvan spreker het bedrag niet kan achterhalen omdat er mogelijk sprake is van een batig saldo, is de reserve wachtgeld sociaal cultureel werk, maar een bedrag van €55.634,- dat naar de algemene middelen gaat is op een totaal bedrag van €38 miljoen wel erg klein. Zou daarom niet eens met een andere blik naar de bestemmingsreserves moeten worden gekeken? Zit er echt niet meer ruimte in? De nota is al met al een prachtige opsomming, maar met de uitkomst ervan kunnen de staten eigenlijk helemaal niets.

De Reserve flexibel beleid gaat naar 2 programma's en de staten hebben niet de mogelijkheid daarmee nog iets te doen.

(De heer Haar verschijnt ter vergadering.)

De heer SWIERSTRA constateert dat de gedachte dat er eigenlijk meer was dan er nu blijkt te zijn als een rode draad door de discussie loopt. Omdat ook het college geen belang heeft bij het nutteloos op de plank laten liggen van gelden, heeft het verleden jaar voorstellen aan de staten voorgelegd en voor de uitvoering daarvan en van het collegeprogramma een beroep op verschillende reserves gedaan.

Alle reserves zijn kritisch tegen het licht gehouden en daarbij is erop gelet of ze nog nodig zijn en hoeveel er dan in moet zitten. Sommige reserves zijn tot op de laatste cent te berekenen, andere zijn gebaseerd op een inschatting en weer andere zijn gebaseerd op rijksvoorschriften. Het is een misverstand te menen dat de Reserve uitvoering collegeprogramma 2003-2007 niet vrij besteedbaar is.

De heer HARLEMAN zegt dat het ging om de autonome bevoegdheid om die reserve op te heffen.

De heer SWIERSTRA merkt op dat de staten die zeker hebben.

De reserve van de kanalen is opgebouwd uit een groot aantal componenten waaronder het onderhandelingsresultaten van begin jaren '90 en de toerekening van het waterschapsdeel; kanalen hebben een vaarwegfunctie en een waterhuishoudkundige functie. Wanneer de provincie een kanaal overneemt, wordt onderzocht welke investeringen de komende jaren nodig zijn. Als de provincie eenmaal zo'n kanaal in beheer heeft, kan veel beter bepaald worden hoeveel geld nodig is. In sommige gevallen kan de reserve dan misschien wel wat lager worden en dat gebeurt dan ook, tenminste voor zover dat mogelijk is vanwege de afspraken met het Rijk. Een reserve is echt het bodembedrag dat de provincie nodig denkt te hebben en de provincie moet het goedkoper doen dan het Rijk, dat indertijd de kanalen wilde sluiten.

Aan het budget werd telkens de rente toegevoegd. Op grond van het BBV mag dit niet meer en daarmee viel een gat in de begroting.

De heer SLUITER wijst erop dat er sprake is van een vermindering van de toevoeging met de helft. Dat stemt tot nadenken.

De heer SWIERSTRA merkt op dat dergelijke posten aan de hand van kengetallen en kubieke meters vrij nauwkeurig kunnen worden berekend, terwijl in andere sectoren moet worden uitgegaan van verwachtingen.

Het college is van oordeel dat de genoemde bedragen echt nodig zijn om de afgesproken doelen te bereiken, want het wil in geen geval potverteren.

Ook het college heeft zich afgevraagd of nu al gereserveerd moet worden voor de vervanging van kunstwerken over zo'n veertig jaar, omdat daarmee voor een groot aantal jaren geld geblokkeerd wordt. Maar wordt de reservering achterwege gelaten dan wordt de volgende generatie met de uitgave belast. Het is immers bekend dat over een X-aantal jaren een viaduct gewoon inzakt. Over hoe vroeg of hoe laat met reservering moet worden begonnen, heeft het college gediscussieerd en het is op wat nu voorligt uitgekomen. Misschien toont een inspectie over vijf of tien jaar aan dat de feitelijke levensduur van een viaduct langer is dan waarvan nu wordt uitgegaan en op dat moment kan dan de reservering worden bijgesteld.

Omdat aan de reserveringen geen rente meer wordt toegevoegd, gaat de rente gewoon naar de begroting. Achterwege laten van reserveringen of het verlagen van de bedragen heeft dus ook effecten op de algemene middelen.

De heer LANGENKAMP wijst erop dat de keerzijde van het verhaal dat anders de kinderen moeten betalen, is dat de ouders nu dubbel betalen. Er wordt nu geld voor zowel de aanschaf als voor de vernieuwing over veertig jaar gestort.

De heer SWIERSTRA zegt dat het iets ingewikkelder is. Op de wegen en kunstwerken die nu worden aangelegd, wordt gewoon afgeschreven. Daarmee hebben die wegen en kunstwerken een andere plek in de begroting. Het gaat bij de reservering vooral om kanalen, wegen en kunstwerken die van het Rijk zijn overgenomen. Over de overdracht is heel scherp onderhandeld en daar is de provincie goed uitgekomen, maar het was meteen bekend dat er geen geld zou zijn om over dertig jaar grote vervangingen te doen. Het Rijk reserveert niet voor dergelijke vervangingen, maar betaalt die à fonds perdu.

De heer LANGENKAMP vraagt wat dan het verschil is tussen een voorziening treffen en afschrijven.

De heer SWIERSTRA zegt dat het een verschil in techniek is.

De heer HARLEMAN zegt dit wel in de fractie op te lossen.

De heer SWIERSTRA merkt op dat onder de programma's een algemeen beleid ligt en zo nu dan concrete projecten en uitvoeringsprogramma's, die afzonderlijk aan de staten gepresenteerd worden. Daarvoor wordt geen extra geld gevraagd, maar daarbij wordt wel aangegeven hoe die zaken gefinancierd worden: Europese middelen, kredieten, reserves en vaak een combinatie van de mogelijkheden. Per saldo bepaalt de accountant of op een juiste wijze van de reserves gebruik is gemaakt en of de uiteindelijke afrekening klopt; en daar moeten de staten het dan mee doen. Om de staten hierover nog meer informatie te geven, moeten alle dwarsverbanden duidelijk worden gemaakt, waarbij het de vraag is of de staten er uiteindelijk iets mee opschieten.

Het Fonds nazorg stortplaatsen is ingesteld om ervoor te zorgen dat de stortplaatsen netjes worden afgehandeld. Gelet op het bijzondere karakter is dit fonds helemaal losgekoppeld van de reguliere besluitvorming in de staten, al gaat het natuurlijk wel om provinciaal geld.

Spreker is het niet eens met de opmerking dat de Nota reserves en voorzieningen eigenlijk meer visie zou moeten bevatten. De nota die eens per vier jaar moeten worden opgesteld, beschrijft klip en klaar de stand van zaken en daarnaast wordt via de rekening, de begroting en de voorjaarsnota inzicht gegeven in de stand van zaken en in de voornemens voor het komende jaar. Maar natuurlijk moet bij de in-

stelling van een reserve duidelijk gemotiveerd worden waarom die nodig is en als die reserve dan niet meer nodig blijkt, moet die opgeheven kunnen worden.

De heer HARLEMAN vraagt waarom, als er een cyclus van eens per vier jaar is afgesproken, een reserve eens per vijf jaar wordt geactualiseerd, namelijk die voor de vaarweg Meppel-De Punt. Als elk jaar een Nota reserves en voorzieningen wordt gemaakt, kan het college veel flexibeler opereren.

De heer SWIERSTRA zegt toe hier nog op terug te komen. Het gaat hier om een specifieke afwijking. Verder geeft hij aan dat wel elk jaar een fundamentele discussie moet worden gevoerd. De hoogte van een fonds kan wel van jaar tot jaar worden bepaald. Zo wordt de hoogte van het Grondwaterfonds bepaald aan de hand van voorziene projecten of voorziene schade. Daar waar het nodig is, zit het dus in de begrotingscyclus.

Met betrekking tot het BTW-compensatiefonds merkt spreker op dat bij de instelling ervan een inschatting van wat nodig was, is gemaakt en dat nu blijkt dat het wel wat lager kan. In 2006 kom er een landelijke herijking en met het nemen van fundamentele beslissingen wordt de uitkomst daarvan afgewacht. Er is op dit moment geen aanleiding om meer in het fonds te storten en dus kan de uitname naar de algemene middelen ter dekking van het programma.

De heer HARLEMAN pleit niet voor een extra storting, hij wil niet dat er zomaar een bedrag van € 1 miljoen wordt uitgehaald.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de staten daartoe in 2004 hebben besloten.

De heer HARLEMAN merkt op dat de staten dit deden omdat in de 5e begrotingswijziging 2004 stond dat er op de jaarrekening een tekort van 8 ton zou ontstaan. Nu is er volgens het college € 12 miljoen over en nu eigent het college zich die 8 ton gewoon toe.

De heer SWIERSTRA zegt dat het bedrag van 8 ton is verwerkt in het eindsaldo van € 12 miljoen minus de € 7 miljoen overheveling, waarna er zo'n € 4 miljoen overblijft, zijnde onder andere de MRB, de Behoedzaamheidsreserve en het dividend Essent.

De heer HARLEMAN stelt dat het dus niet nodig was om op grond van de jaarresultaten 2004 een bedrag van €1 miljoen uit de reserve BTW-compensatiefonds te halen.

De heer SWIERSTRA merkt op dat met kennis die achteraf wordt verkregen geen begroting wordt geschreven. Op het moment dat het college dit voorstel deed, leek het een logisch verhaal. Er is nu geen aanleiding om het BTW-fonds weer op te plussen en dus is het bedrag gebruikt voor de dekking van collegevoorstellen.

Mevrouw MULDER zegt dat het eigenlijk helemaal niet duidelijk is, want misschien kan er nog wel meer geld van het BTW-compensatiefonds af. Zo zit het eigenlijk met alle reserves en daarom moet het college maar aangeven waarom er geen 25% van alle reserves af kan.

De heer SWIERSTRA zegt dat het bedrag natuurlijk op basis van een inschatting is vastgesteld, waarbij ook is gekeken naar wat andere provincies op dit punt doen. Die inschatting kan te hoog maar ook te laag blijken te zijn. Er kan dus niet zomaar van alle reserves 25% af. Het college maakt een zo realistisch mogelijke inschatting van wat nodig is en in geval van bijzonderheden worden de staten geïnformeerd. Ook de accountant heeft geen opmerkingen over de reserveringen gemaakt. Wel worden de risico's herijkt en de accountant zal bij de beschouwing ervan alle nu bestaande posten betrekken. Voorlopig is er geen aanleiding om meer uit de reserves te halen, ook al niet omdat het geld dat dan wordt uitgegeven, geen rente meer oplevert, rente die naar de algemene middelen gaat.

Mevrouw MULDER vraagt om de toezegging dat dit nieuwe beeld in ieder geval bij de begroting kan worden besproken.

De heer SWIERSTRA zegt dat het risicoverhaal vóór de begroting komt.

De heer HUIZING zegt dat de kern van het verhaal juist is dat de gedeputeerde met groot gemak zegt dat van het BTW-compensatiefonds wel een beetje af kan.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat hierover verleden jaar, op basis van een inschatting van toen, met de staten is gesproken.

De heer HUIZING heeft de indruk dat het college een route moest bedenken om tot een goede oplossing te komen en in het BTW-compensatiefonds wel mogelijkheden zag. Omdat daar volgens het college wel een beetje af kon, blijft de vraag hoe het dan met de rest zit.

De heer ROELES merkt op dat wanneer de heer Huizing gelijk had, het college reikhalzend uit zou kijken naar de stofkam die 25% zou kunnen opleveren. Het gaat dan om ongeveer € 10 miljoen.

De heer HUIZING erkent dit en dat is toevallig net het bedrag dat nodig is voor de N33. Het percentage van 25 is gekozen om het college uit te dagen.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de staten verleden jaar op grond van goede argumenten tot een uitname uit het BTW-compensatiefonds hebben besloten.

De heer HUIZING erkent dat zijn fractie gevoelig was voor die argumenten, die overigens door het college waren aangedragen.

De heer SWIERSTRA zegt dat de staten toen niet hebben gezegd dat de uitname wel wat groter kon zijn en dat dan het aantal opcenten MRB niet verhoogd zou hoeven worden. Ieder kwartaal wordt een BTW-aangifte gedaan en wordt duidelijk wat de verplichtingen van de provincie zijn. Die verplichtingen geven aan dat verleden jaar geen onverantwoord besluit is genomen, maar zijn ook geen aanleiding om de reserve nog verder te verlagen. Als dit wel kon, zou het college het zeker doen, want er zijn nog wensen genoeg die met het geld betaald zouden kunnen worden. Hypotheekverstrekking vindt het college niet langer een taak van de provincie en daarom wordt gesproken over het afstoten hiervan. Die discussie is best lastig want het gaat om langlopende verplichtingen als de arbeidscontracten van het personeel, maar het college heeft de ambitie de discussie hierover nog dit jaar af te ronden.

TWEEDE TERMIJN

De heer HUIZING vindt het antwoord op zich heel degelijk, maar dat laat onverlet dat zijn fractie de kwestie nog nader wil bespreken. Op 15 juni komt de fractie op dit onderwerp terug.

De heer HARLEMAN adviseert de staten niet aan de reserves te komen, zeker niet aan de bestemmingsreserves en voorzieningen, want de provincie moet wat zij verondersteld wordt met die reserves te presteren wel kunnen blijven betalen. Als nu 25% van de reserves wordt afgehaald, worden de problemen doorgeschoven naar de volgende statenperiode en zelfs naar de volgende generatie. Verleden jaar nog stelde het college voor de Reserve infrastructuur op te heffen, terwijl het nu, nu de N33 moet worden aangepakt, jammer is dat die reserve is opgeheven en dat het geld is uitgegeven.

Mevrouw MULDER vindt het heel knap dat de heer Harleman dit allemaal heeft kunnen constateren. Haar vragen over de maximale periode waarbinnen de gelden moeten worden besteed heeft het college niet beantwoord.

Spreekster heeft vernomen dat de besteding van de voorzieningen buiten begroting en jaarrekening omgaat. Juist daarom is controle op de besteding van groot belang. Daarbij kan een jaarlijks terugkerende nota een hulpmiddel zijn. Als de college daar niet aan wil dan wil het CDA in ieder geval bij de jaarrekening een rapportage over de voorzieningen ontvangen.

De heer SWIERSTRA begrijpt de reactie van de heer Huizing.

Omdat in de Statencommissie RIM al over het door de heer Harleman genoemde punt is gesproken, neemt spreker op dit moment kennis van diens opmerkingen.

De termijnen waarbinnen de gelden moeten worden besteed, staan voor een deel in de meerjarenbegroting en voor een ander deel, namelijk de nieuwe reserves, in de Voorjaarsnota.

De politieke constatering of met een reserve de doelstelling is gehaald, kan pas plaatsvinden bij het kennisnemen van de uitvoeringsprogramma's, de vaststelling van de jaarrekening en dergelijke. De Nota reserves en voorzieningen is daarvoor geen geschikt middel. Uitvoeringsrapportages verschijnen wel vaak jaarlijks, maar als het om de besteding van de voorzieningen gaat, is spreker daar geen voorstander van.

Mevrouw MULDER vraagt hoe het dan zit met de opmerkingen van de accountant over de onderbouwing van de maximale periode waarbinnen de gelden dienen te worden besteed.

De heer SWIERSTRA lijkt het voldoende dat op verschillende plekken in de stukken hiervoor verschillende data worden genoemd. De staten rekenen het college jaarlijks af op het punt of de uitgaven binnen de begroting zijn gebleven en of de in de uitvoeringsprogramma's opgenomen doelen zijn gehaald.

Mevrouw MULDER constateert dat de gedeputeerde de adviezen van de accountant op dit punt in de wind slaat.

De heer SWIERSTRA deelt die mening niet. De accountant heeft soms een wat andere opvatting over bepaalde zaken. Maar zolang de accountant een goedkeurende verklaring afgeeft, hoeft de provincie niet ieder detail op de manier die de accountant aangeeft, in te vullen. Het gaat erom dat de staten hun politieke controle kunnen uitoefenen.

De VOORZITTER constateert dat dit stuk de B-status houdt.

12. Statenstuk 2005-187: Voorjaarsnota 2005

De VOORZITTER merkt op dat door de Statencommissie CW de moties C en D die tijdens de algemene beschouwingen zijn ingediend, voor een inhoudelijke behandeling naar deze commissie zijn verwezen. Spreker dringt er op aan deze commissiebehandeling een verdiepingsslag te laten zijn van de algemene beschouwingen en geen herhaling.

De heer VEENSTRA zegt in zijn algemene beschouwingen de uitvoering, de werkgelegenheid en het wegwerken van achterstanden centraal te hebben gesteld.

In de Voorjaarsnota zegt het college van een overlegagenda te willen komen tot een uitvoeringsagenda, dus het doen centraal te stellen. Kan ook in de samenwerking met de gemeenten die overlegagenda naar een uitvoeringsagenda worden omgebogen?

Het stimuleren van de wijk-economie kan bij de herstructurering van woonwijken een belangrijke rol spelen, maar in hoeverre maakt de schaal van de Drentse steden een wijk-economie mogelijk?

Wat zijn de consequenties van het door Brussel afwijzen van de EU-subsidie Innovatief actieprogramma en wat gaat het college nu doen?

Wat betekent het dat in de ICT-tender dit jaar 61 projecten zijn ingediend?

In de volgende commissievergadering zal de strategische agenda van het SNN, waarin voor 2005 voor Drenthe € 50 miljoen is uitgetrokken, aan de orde komen. Zijn er op het punt van de rijksbijdragen op termijn nog ontwikkelingen te melden?

De doelstelling met betrekking tot de werkgelegenheid loopt tot eind 2007. Zijn er halverwege de periode al ontwikkelingen te melden?

Sprekers fractie vindt het inflatiepercentage waarmee in de tabel op pagina 45 vanaf 2006 wordt gerekend nogal hoog.

Ten behoeve van het Strategisch huisvestingsplan wordt vanaf 2008 structureel € 950.000,-- uitgetrokken. Als er jaarlijks zo'n bedrag moet worden weggelegd, kan er nogal wat geïnvesteerd worden. Klopt dit bedrag wel en zo ja, welk plan ligt daar dan onder?

Anders dan GroenLinks is de PvdA absoluut niet van mening dat er wordt potverteerd. De problemen in Drenthe vragen om investeringen, ook in tijden van laagconjunctuur.

In motie C wordt het college gevraagd gericht in beeld te brengen in hoeverre nog opleidingen op het gebied van zorg nodig zijn, opleidingen die jongeren aan een baan op dit terrein kunnen helpen. Hetzelfde geldt voor motie D, maar dan ten aanzien van de bouw.

In Emmen komen veel problemen samen en in die gemeente wordt veel beleid geconcentreerd. Sprekers fractie wil graag regelmatig de voortgang in de grote Drentse gemeenten bespreken om tot een actieplan te komen.

De heer HOLMAN vraagt of de PvdA bereid is de moties C en D iets te verbreden. Zo heeft het CDA gesproken over de woningbouw als stimulans voor de economie en over leerervaringsplaatsen. Het leren moet afgestemd worden op de arbeidsmarkt.

De heer VEENSTRA zegt dat als hiermee de moties een groter draagvlak krijgen, die elementen best toegevoegd kunnen worden.

De heer HOLMAN vraagt of dit ook geldt voor het uitgangspunt dat als gebouwd wordt voor de goede doelgroepen, dit niet alleen werkgelegenheid oplevert maar ook goed is voor de economie.

De heer VEENSTRA meent dat dit eigenlijk al in motie D staat.

Met betrekking tot motie G zegt spreker dat zijn fractie een statencommissie "De ronde door Drenthe" niet echt nodig vindt. Alle onderwerpen die in de huidige statencommissies worden besproken, hebben betrekking op de Drentse burger.

De PvdA worstelt nog enigszins met motie H. Het is nog niet duidelijk wat er gaat gebeuren met mensen die nu nog een ID-baan hebben.

De heer LANGENKAMP merkt op dat gedeputeerde Schaap een evaluatie heeft toegezegd. Vindt de heer Veenstra de brief van het college hierover niet voldoende?

De heer VEENSTRA zegt dat die brief geen evaluatie bevat. In de brief van 12 mei wordt naar een evaluatie verwezen.

De heer LANGENKAMP wijst erop dat het dan gaat om een evaluatie over twee jaar.

De heer SCHAAP zegt dat het heel moeilijk is iets te evalueren dat nog maar nauwelijks begonnen is. In de brief staat wat op dit moment bekend is.

De heer LANGENKAMP stelt vast dat op een termijn van een of anderhalf jaar dus geen evaluatie verwacht kan worden.

De heer VEENSTRA zegt hiermee rekening te zullen houden bij de beoordeling van de motie.

Sprekers fractie weet nog niet over een NORT-consulent wel het middel is om de kwaliteitsslag te maken die Drenthe op het gebied van recreatie en toerisme nodig heeft. Zonder een nadere duidelijke toelichting zal de fractie motie K niet steunen.

De heer HOLMAN heeft tijdens de algemene beschouwingen een redelijk draagvlak geconstateerd voor de Drenthe-promotie. Het gaat er nu alleen nog om het college die kant op te krijgen.

De promotie voor de recreatie had een wat moeizame start maar komt nu op gang en in het verlengde daarvan lijkt een wat bredere Drenthe-promotie een goed idee. Die Drenthe-promotie is dan de paraplu waaronder de promotie van recreatie, maar ook onderwijs, cultuur en werkgelegenheid kunnen vallen. Andere provincies hebben voor die brede promotie een bedrag van € 1 à € 2 miljoen uitgetrokken. Of nu de staten zelf met een voorstel moeten komen, of dat het college moet worden uitgenodigd de staten iets voor te leggen, laat spreker afhangen van de reactie van de gedeputeerde.

Spreker wil graag in conclaaf met de PvdA om tot een betere verwoording te komen van het voorstel voor een gesprek over de werkgelegenheid.

In de Statencommissie CW is het onderwerp woningbouw in relatie tot cure en care aan de orde geweest.

Het college is wel op veel terreinen aan het werk, maar eigenlijk willen de staten meer. Eigenlijk willen de staten een scherpere focus op het probleem van de werkgelegenheid voor specifieke groepen en eigenlijk moet naar middelen worden gezocht om de economie te stimuleren. Het college moet wat meer ambitie hebben.

Op motie B komt spreker in de statenvergadering terug.

Naar aanleiding van de regiovisie heeft de heer Swierstra in de statenvergadering opgemerkt dat in de herfst in de actualisering van die visie een OV-plan wordt opgenomen. Komen de door het CDA bepleite vrijliggende busbanen ook in dit plan of moeten de staten zich hier eerst nog duidelijker uitspreken?

Met betrekking tot de relatie tussen woningbouw en POP zei de heer Swierstra dat op het moment dat het om een totale ontwerpogave gaat, het de vraag is of de kwetsbaarheid wel of niet opgeofferd moet worden. Zeker op twee plekken in het regiovisiegebied worden woonwijken ontwikkeld die buiten de rode contour vallen.

De heer VEENSTRA vraagt zich af of dit punt niet in RIM had moeten worden besproken.

De heer HOLMAN beschouwt het als een politiek-bestuurlijke zaak.

Is de gedeputeerde bereid de gemeenten, gegeven de taakstelling van de regiovisie, binnen het POP ruimte te geven?

Mevrouw MULDER leest in de Voorjaarsnota dat vanaf 2008 structureel een bedrag van € 950.000,-- wordt gereserveerd voor het Strategisch huisvestingsplan. Zij heeft er moeite mee dat, zonder dat hierover in de staten gedegen is gediscussieerd, die kapitaallasten al zijn opgenomen. Er moet een statenstuk komen waarin een maximaal investeringsbudget wordt vastgesteld, want zonder dat is niet duidelijk of de reservering voldoende of onvoldoende is. Voor een spiksplinternieuw provinciehuis is het zeker onvoldoende.

De heer HARLEMAN merkt op dat deze staten niet meer over de begroting 2008 beslissen en dat het in die zin verstandig is dat het college erop wijst dat er tegen die tijd sprake zal zijn van een tegenvaller in die orde van grootte.

Mevrouw MULDER wijst op het principe dat aan het opvoeren van allerlei posten een discussie vooraf hoort te gaan, net zoals de heer Harleman opmerkte bij de behandeling van de Nota reserves en voorzieningen.

De heer HARLEMAN wijst erop dat het college het verhaal over de huisvesting in 2007 aan de staten voor wil leggen. Moet dat dan eerder?

Mevrouw MULDER bevestigt dit.

De heer VEENSTRA merkt op dat zo'n reservering wijst op heel grote plannen. Ook zijn fractie wil wel graag weten wat die plannen behelzen.

Mevrouw MULDER wijst op de mogelijkheid aan de hand van een startnotitie een richting te bepalen. Behalve om het Strategisch huisvestingsplan gaat het ook om de N33 en het Drents Museum, dat voor € 12 miljoen een vleugel bij wil bouwen en daarvoor ook van de provincie een bijdrage verwacht. Onder het reserveren van dergelijk grote bedragen hoort een goed onderbouwd voorstel te liggen, met keuzemogelijkheden.

Op de pagina's 46 en 47 worden ombuigingen genoemd, waarvan enkele nog niet zijn geïmplementeerd. Worden die bezuinigingen gehaald of komt het college over enige tijd met de mededelingen dat het daarin niet is geslaagd?

Op pagina 47 stelt het college voor een stelpost van € 700.000,-- op te nemen voor een aantal ontwikkelingen, waarvoor eigenlijk ook al reserves zijn opgenomen. Zijn die reserves niet voldoende? Wat is de onderbouwing van deze stelpost? Een bedrag van 9 ton voor de jeugdzorg is toch al heel wat, of klopt de daarvoor opgenomen reserve niet?

Als de Reserve flexibel beleid wordt opgeheven en het geld daaruit bij de programma's wordt ondergebracht, hebben de staten nog maar heel weinig mogelijkheden tot sturing. Daarom is het CDA tegen de opheffing van die reserve.

Er blijkt nu veel geld over te zijn over 2004, terwijl eind 2004 nog een discussie is gevoerd over een verhoging van de MRB. Is het overschot geen reden om wat terughoudend te zijn met de trendmatige verhoging? Door uitname uit het BTW-compensatiefonds heeft het college een extra ruimte van € 1 miljoen gekregen, die achteraf helemaal niet nodig was.

De heer DOHLE zegt dat zijn fractie naar aanleiding van de algemene beschouwingen enkele ondernemers in het gebied van de pilot Westerveld heeft bezocht. Wat zij vertelden bevestigde de zorg van de VVD over de voortgang en de gekozen oplossingsrichting. Het verbaast hem ook dat de ondernemers nauwelijks betrokken worden bij het vinden van oplossingen. Daarom vraagt hij om bespreking in een commissievergadering van een overzicht van de wensen van de 13 bedrijven, de knelpunten die daarbij zijn geconstateerd, de oplossingen die daarvoor zijn bedacht, de afwegingen die daaraan ten grondslag hebben gelegen en de procedure die is gevolgd. Zo nodig zal de fractie hierover op 15 juni een motie indienen.

De heer HARLEMAN vraagt of de staten dan eigenlijk niet met de uitvoering bezig zijn.

De heer DOHLE zegt dat de staten moeten controleren of voldaan is aan de opdracht zoals die in het POP aan de pilot is gegeven. De VVD heeft de sterke indruk dat vanuit onmogelijkheden is geredeneerd, terwijl zij wil dat vanuit de oplossingen wordt gekeken. De 13 gevallen zijn niet allemaal even ingewikkeld, dus het overzicht behoeft niet uitgebreid te zijn. Het domweg verwijzen naar blokkades in regelgeving van het Rijk en Europa wijst niet op oplossingsgericht werken.

De bedrijven hebben hun plannen in prima overleg met hun burens en in veel gevallen met natuur- en groene organisaties, ingediend.

De pilot is met hoge verwachtingen gestart en heeft in POP II een belangrijke functie gekregen; die functie dreigt nu onvoldoende uit de verf te komen. Als het de provincie ernst is met het laten groeien van recreatie en toerisme dan zal zij zich hard moeten maken voor de mogelijkheid van een verantwoorde groei van deze bedrijven. Soms is uitplaatsing geboden, maar het lijkt spreker sterk dat er in geen enkel geval sprake kan zijn van groei.

In de algemene beschouwingen heeft de VVD gevraagd hoe het zit met de verbreding van de promotiecampagne, waarbij niet meteen is gedacht aan geld, maar vooral aan wat Drenthe wil bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn. Vervolgens moet de provincie nagaan of zij daarvoor de middelen ook kan leveren. In veel gevallen kan 80% van het effect worden bereikt met 20% van de kosten. Nu de economie aantrekt, gaan gemeenten en bedrijven zich weer met acquisitie bezighouden en de Drenthe-promotie kan dan ook prima in samenwerking met gemeenten en bedrijfsleven opgepakt worden.

De heer HOLMAN vraagt of de VVD wel nadrukkelijk een sturende en stimulerende rol voor de provincie ziet.

De heer DOHLE bevestigt dit. De mogelijkheid om wanneer een gemeente zichzelf promoot daar een Drents format aan te hangen, moet bekeken worden. Juist in die gezamenlijke aanpak kan de provincie een coördinerende rol spelen.

De heer HOLMAN stelt vast dat als de ideeën en doelen bekend zijn, er wel over geld te praten valt.

De heer DOHLE beaamt dit, maar dan wel in die volgorde.

Spreker is blij met het idee van de Statencommissie CW om op een wat breder opgezet symposium na te gaan welke invalshoeken er aan de wooneconomie te geven zijn. Hij heeft daar goede verwachtingen van.

De VVD heeft ook de kwaliteit van de Drentse lucht ter sprake gebracht, niet alleen vanuit het oogpunt van gezondheidszorg, maar ook omdat schone lucht een vestigingsfactor is voor zowel recreatie en toerisme als voor senioren om in Drenthe te gaan wonen.

Met betrekking tot de kosten voor het Strategisch huisvestingsplan onderschrijft spreker de al gemaakte opmerkingen.

Met motie C heeft de VVD geen enkel probleem.

Met betrekking tot motie D heeft spreker in zijn tweede termijn van de algemene beschouwingen al opgemerkt dat een koppeling met het stimuleren van werken van Drentse bedrijven in Duitsland al eerder is geprobeerd, maar zeer moeilijk bleek. De Statencommissie RIM is ook tot die conclusie gekomen.

De heer VEENSTRA vraagt of wanneer de derde overweging van de motie wordt geschrapt, de VVD de motie wel kan steunen.

De heer DOHLE bevestigt dit. De grote projecten gaan nu allemaal naar grote, niet-Drentse bouwbedrijven en dus is het interessant na te gaan in hoeverre bij die projecten leerdoelen kunnen worden bereikt, dan wel Drentse bouwvakkers aan de slag geholpen kunnen worden. De kleinere Drentse aannemer heeft zich niet voor niets uit het grote Nederlandse bouwnetwerk losgemaakt en bovendien moet vooral de vrije kavel niet worden vergeten, waarop doorgaans een burger zelf bouwt en daarbij de aannemer van om de hoek inschakelt.

De heer HOLMAN vraagt hoe dan het aspect oudereneconomie, dat niet in de motie is verwoord, vorm moet krijgen.

De heer DOHLE wacht eerst af wat de bijeenkomst over de senioreneconomie of cure en care, waarover vanochtend een besluit is genomen, oplevert.

Met betrekking tot Emmen bieden POP II, ISV, het SNN-programma en het G30-netwerk waarvan Emmen deel uitmaakt, veel mogelijkheden. Alleen als de bundeling van activiteiten ertoe leidt dat kansen beter benut worden, is er sprake van een zinvolle actie.

Het doel van motie G is prima, al blijft de aanpak nog even in nevelen gehuld. De commissie woensdagstatendag is met name opgericht om het vergaderen van commissies op locaties waar iets te gebeuren staat, mogelijk te maken. Gewaakt moet worden voor een warboel aan initiatieven want het een moet het ander wel versterken.

Met betrekking tot de ID-banen is de VVD tevreden met de initiatieven die tot nu toe zijn ontplooid. Het voorstel om eventueel de inschrijving tot boven de 100% uit te laten gaan - een systematiek die ook het SNN toepast - moet als een compromis worden gezien. Spreker wacht de reactie van het college op dit voorstel af.

De oude NORT-consulent heeft met name geprobeerd de samenwerking van de recreatiebedrijven te bevorderen. De resultaten van zijn inzet zijn vervat in een rapport en dat rapport moet er gewoon nog zijn. Dit rapport kan duidelijk maken of dit initiatief zo belangrijk was dat het nog eens herhaald zou moe-

ten worden. Verder is het de vraag of in deze tijd kosteloze advisering van bedrijven nog wel gewenst is. Het gaat immers niet alleen om een loketfunctie, er wordt echt met de bedrijven gewerkt.

De VVD voelt er niet voor een nieuw instituut op te richten en stelt daarom voor aan te sluiten bij een initiatief van MKB-Noord, dat in 2006 afloopt en op verbetering van de kwaliteit is gericht. De provincie zou dat traject kunnen verlengen, maar kan ook overwegen iets bij Syntens of Recron te doen bovenop het KITS-programma van het SNN. Motie K is nog te weinig concreet.

De heer LANGENKAMP vraagt of bedoeld wordt op het project Versterking ondernemerschap recreatie en toerisme van Recron, Hiswa, MKB en LTO, welk project dit jaar afloopt.

De heer DOHLE bevestigt dit.

In principe is het Bestuursakkoord helder over regiovorming. Motie O komt wat te vroeg, te meer omdat in oktober een rapport verschijnt over het middenbestuur. Aan de hand van dat rapport kan verder gesproken worden. In het rapport De leidende burger van de PvdA wordt hierover ook al het nodige opgemerkt.

De heer HARLEMAN stelt dat GroenLinks eigenlijk een heel conservatieve partij is, vooral op financieel gebied. Hij heeft geleerd dat als uitgaven gedurende een of twee jaar worden gedaan, er sprake is van incidentele uitgaven, dat het na drie jaar en langer structurele uitgaven worden en dat het heel verstandig is om structurele uitgaven te dekken met structurele inkomsten.

In zijn brief van 21 mei 2005 aan de staten zegt GroenLinks zich zorgen te maken over de financiële situatie na 2008.

In de Voorjaarsnota stelt het college voor over een periode van drie jaar € 12 miljoen uit te geven uit de Reserve flexibel beleid en om, gespreid over drie jaar, de € 4 miljoen van het rekeningoverschot over 2004 uit te geven. Het gaat dus om een bedrag van € 16 miljoen aan eenmalig geld, waarmee structurele uitgaven worden gedaan. Daarnaast is er nog de egaliseringsreserve van € 6,3 miljoen. Al met al wordt er de komende drie jaar voor € 22 miljoen incidenteel geld ingezet voor structurele uitgaven. Dat geld is er in principe in 2008 niet meer.

De PvdA zegt terecht dat Keynes heeft geleerd dat als het conjunctureel slecht gaat, de overheid extra moet investeren. Maar de cycli in de economie zijn over het algemeen veel langer dan drie jaar. Bij een impuls van € 22 miljoen in drie jaar, bovenop het bedrag van € 35 miljoen dat het college in de begroting 2005 al heeft, moet er heel goed op worden gelet dat het nieuwe college in 2008 niet met een heel groot probleem wordt opgezadeld. Het college geeft de komende drie jaar niet alleen heel snel € 22 miljoen uit, het schuift ook nog dingen door naar het volgende college, bijvoorbeeld de huisvesting, de ombuiging in de groene organisaties, de N33 en het Drents Museum. Alhoewel het in de voorjaarsnota slechts om de ruimte in 2008 gaat, weet het college al donders goed wat er bijvoorbeeld voor de huisvesting uitgegeven moet worden. Dit college moet dan ook voor die ruimte zorgen. De staten moeten de plannen met betrekking tot de huisvesting veel eerder krijgen, eigenlijk nog in de loop van 2005. Dit college moet ervoor zorgen dat het nieuwe college in 2008 niet meteen moet gaan bezuinigen, waarbij ook het beëindigen van programma's als een bezuiniging zal worden ervaren.

GroenLinks sprak op 18 mei over potverteren en die uitspraak is in de brief van 21 mei onderbouwd. Het college wil de Reserve flexibel beleid in 2008 opheffen en tot die tijd die reserve voor bepaalde zaken besteden. Volgens de reglementen mag dit geld niet zo besteed worden. GroenLinks vraagt de staten uit te spreken dat de gelden uit de reserve volgens de afspraken wordt besteed.

Het CDA wil het aantal opcenten wel verlagen, maar het probleem is dat het daarbij om structurele inkomsten gaat. Omdat nu incidenteel geld voor structurele uitgaven wordt aangewend, is een verlaging van de opcenten niet sprekers eerste keus.

Spreker zegt de 4e begrotingswijziging niet te kunnen vaststellen als hij niet over de 3e begrotingswijziging beschikt.

De heer LANGENKAMP wil inhaken op het verhaal van het CDA over het promoten van Drenthe. Op 18 mei zei de heer Schaap te willen bekijken of dit past in fase 2, waarbij hij zich afvroeg of het allemaal

wel verstandig was. Als de staten in 2006 iets willen, moeten zij op 15 juni er wel iets over zeggen, want een brede promotie gaat veel meer geld kosten. Kiezen de staten voor de optie van de VVD, waarbij wordt uitgegaan van het bestaande, de andere mogelijkheden worden onderzocht, en, afhankelijk van de plannen, er meer geld bij wordt gelegd en het principe van een fiftyfifty verdeling in het gedrang komt, of kiezen de staten voor twee aparte trajecten, waarbij eerst wordt geïnventariseerd wat er Drenthe-breed gepromoot kan worden, om pas daarna de financiën in te vullen? GroenLinks zal hierover een motie maken, die de komende tijd wordt rondgestuurd.

Op 18 mei zei het college dat destijds met de NORT-consulent is gestopt omdat de activiteiten door het NNBT werden overgenomen. Bij het NNBT ging het vooral om het versterken van het ondernemerschap in het algemeen, terwijl die NORT-consulent juist belangrijk is omdat de sector een kwaliteitsslag moet maken. In Gelderland zijn 3 fte's beschikbaar gesteld om juist die kwaliteitsslag te maken. Het zou toch vreemd zijn wanneer alle provincies een consulent hadden en Drenthe, de bedenker ervan, achterbleef? Dat 130 bedrijven meedoen aan het project Versterking ondernemerschap recreatie en toerisme is prachtig, maar die bedrijven hebben vanaf 2006 een vervolg nodig.

De heer BAAS vraagt hoe GroenLinks denkt over het idee van de VVD om die consulent, als die er al komt, niet bij voorbaat al uit de provinciale kas te betalen, maar de ondernemers zelf ook een steentje te laten bijdragen.

De heer LANGENKAMP denkt dat het wel zo geregeld kan worden dat de ondernemers een deel meefinancieren. Maar in alle provincies wordt er kosteloos advies gegeven en waarom zou Drenthe daar een uitzondering op moeten zijn? Maar als andere fracties wel met het idee instemmen dat de ondernemers bijvoorbeeld 10% moeten betalen dan moet dat maar.

Uit de mededelingen van het college over de ID-banen blijkt dat er 70 banen extra zijn aangevraagd en dat honorering van die aanvragen 2 ton kost. Omdat er in Emmen en Assen nog wel 150 aanvragen liggen, heeft GroenLinks op 15 mei motie H ingediend.

Spreker vindt het logisch dat de heer Dohle vraagt woensdag-statendag bij "De ronde door Drenthe" te betrekken. Als de Statencommissies RIM en MWG worden samengevoegd, kan de nieuwe statencommissie "De ronde door Drenthe" een kans zijn om de dualisering meer vorm en inhoud te geven. Bij de vaststelling van het POP is gezegd dat GS een plan zouden maken voor een burgerplatform; dat plan zou prima in de nieuwe commissie kunnen worden behandeld. De clou van De ronde door Drenthe is dat de staten meer buiten het provinciehuis vergaderen en luisteren naar wat de mensen willen.

Spreker wacht af wat de voorgestelde wijzigingen van de moties van de PvdA opleveren. Als de derde overweging in motie D wordt geschrapt, kan GroenLinks ermee instemmen.

Motie E is in feite bestaand beleid, maar de PvdA wil het beter controleerbaar maken. Eigenlijk zou daar afrekenbaar aan moeten worden toegevoegd. Het lijkt spreker overigens niet waarschijnlijk dat een dergelijk actieplan voor 1 september kan verschijnen.

De heer WENDT zegt dat zijn fractie zich met betrekking tot het onderwerp recreatie en toerisme kan aansluiten bij de opmerking van het CDA, de VVD en GroenLinks. De kranten hebben verleden week vol gestaan over Veenhuizen en volgende week zal er veel bericht worden over Borger. Die lijn moet doorgezet worden.

Met betrekking tot de financiering op fiftyfifty-basis is het probleem op welke manier het bedrijfsleven financiert: via de folders die verspreid worden of via het verlenen van korting op verblijf. Moet de provincie die korting ook meefinancieren?

De heer HOLMAN meent dat er niet van uitgegaan moet worden dat voor een brede promotie dezelfde uitgangspunten gelden als voor een promotie van alleen recreatie en toerisme. De provincie moet zichzelf geen beperkingen opleggen als dat niet nodig is. Ziet de heer Wendt de brede promotie en de promotie voor recreatie en toerisme als twee aparte zaken?

De heer WENDT antwoordt bevestigend. Zijn fractie wil graag een brede promotie voor Drenthe.

Vooralsnog heeft zijn fractie geen behoefte aan motie K. Het voorstel van de heer Dohle lijkt hem zinvoller.

De heer BAAS zegt dat hem verontrustende berichten hebben bereikt over de werkgelegenheid in de WSW-sector. De terugloop is een beetje onafhankelijk van de economische situatie in Nederland, omdat vooral dit soort werk naar Oost-Europa en het Verre Oosten verdwijnt. Er is nauwelijks nog een WSW-bedrijf dat enigszins rendabel werkt.

De heer HARLEMAN wijst erop dat de WSW typisch een gemeentelijke verantwoordelijkheid is.

De heer BAAS meent dat daarom best in een overleg tussen provincie en gemeenten bekeken kan worden of de situatie echt nijpend is en of de provincie dan toch niet iets zou kunnen doen. De algemene beschouwingen van de ChristenUnie stonden vooral in het teken van mensen die voor wie weinig hoop is op nieuw werk. Werkgelegenheidsbevordering is prima, want voor zo'n 4.500 mensen in Drenthe is het buitengewoon moeilijk überhaupt nog ooit aan de slag te komen, maar daarnaast heeft ook de WSW het moeilijk.

Ook de ChristenUnie heeft even de wenkbrauwen gefronst bij het lezen van het bedrag van € 950.000,-- voor het Strategisch huisvestingsplan.

Op pagina 48 wordt melding gemaakt van een stelpost van 7 ton voor een aantal onvermijdelijke consequenties en op pagina 57 staat iets over een post vrije bestedingsruimte, die uiteindelijk ook weer niet zo vrij is. De heer Dolmans van de Noordelijke Rekenkamer heeft de Werkgroep Programmabegroting op het hart gebonden het college in ieder geval voor te houden dat het geld altijd van de staten is en niet van het college. Daarom is het te betreuren dat alle ruimte eigenlijk al is besteed. Waar is de ruimte voor eigen initiatieven van de staten en om daar geld voor te bestemmen. De Voorjaarsnota is in die zin weinig dual dat de staten er weinig door gestimuleerd worden om zelf met voorstellen te komen.

Zolang de Reserve flexibel beleid nog bestaat, moet het college zich aan de spelregels daarvan houden, tenzij de staten het met wijziging van de spelregels eens zijn. Omdat bij de besteding van de reserve op twee programmadoelen wordt gefocust, wordt de ruimte voor de staten om op andere programmadoelen in te zetten ingeperkt en daar is spreker niet gelukkig mee.

De heer HARLEMAN vraagt de heer Baas eens te berekenen wat het schrappen van de opheffing van de Reserve flexibel beleid betekent voor de ruimte in de Voorjaarsnota.

De heer BAAS zegt dat het hem vooral om het principe gaat.

Sprekers fractie zal motie C en, als de derde overweging wordt geschrappt, ook motie D steunen.

De toegevoegde waarde van motie E is zijn fractie nog niet helemaal duidelijk en de eindafweging zal dan ook in de statenvergadering plaatsvinden.

Met betrekking tot motie H is spreker het met de fractie van de VVD eens. Die motie zal niet gesteund worden.

Vooralsnog is sprekers fractie niet enthousiast over motie G.

De heer SLUITER voelt er niet voor de meerjarenafspraken die verleden jaar zijn gemaakt over een trendmatige verhoging van de MRB los te laten. Wel is er elk jaar sprake van een meevaller in de opbrengst. Die incidentele meevallers worden veroorzaakt door meer en zwaardere auto's, dus meer verbruik van fossiele brandstof en dus meer vervuiling. Daarom zouden die meevallers gebruikt moeten worden voor CO2-reductie, reductie van het gebruik van fossiele brandstoffen en voor het verbeteren van de luchtkwaliteit.

De heer BAAS vraagt zich af of dit wel kan, omdat in het verleden de meeropbrengsten ook niet ten goede mochten komen aan het wegennet. De opbrengsten van de MRB hebben geen concreet doel.

De heer SLUITER wijst erop dat de MRB eigen fiscaal gebied van de provincie is. Ondanks de trendmatige verhoging is er bijna elk jaar sprake van een forse meevaller in de opbrengst, veroorzaakt door meer en zwaardere auto's, die ook voor meer vervuiling en een groter verbruik van fossiele brandstoffen zorgen. De incidentele meeropbrengsten zouden daarom eigenlijk voor uitvoering van de energienota gebruikt moeten worden.

De heer BAAS vindt het doel sympathiek, maar blijft zich afvragen of het überhaupt wel mag.

De heer SLUITER vraagt of het dan ergens verboden is. Het gaat om autonoom belastinggebied van de provincie. De incidentele meevallers kunnen ook gebruikt worden om nieuwe stoelen aan te schaffen.

De heer BAAS herhaalt dat enige jaren geleden de meeropbrengst niet gebruikt mocht worden voor verbetering van het wegennet.

De heer SLUITER hoort graag de mening van het college hierover.

De heer HOLMAN merkt op dat een jaarlijkse incidentele meevaller eigenlijk een structurele meevaller is. Is het dan niet zaak om beter te begroten?

De heer SLUITER wijst op de meerjarenafspraken over de opcenten.

Wat wil het CDA extra doen om de negatieve effecten als gevolg van meer en zwaardere auto's te compenseren? De doelstellingen van Kyoto worden op geen stukken na gehaald. Er is nu een mogelijkheid om oorzaak en gevolg te koppelen.

De heer HOLMAN meent dat dit onderwerp best kan worden besproken en dat de staten dan misschien wel bereid zijn geld beschikbaar te stellen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN wijst erop dat op het gebied van het milieu al veel wordt gedaan. De enige manier om de uitstoot van CO₂ terug te brengen is de auto's op koolzaadolie te laten rijden of de helft van het wagenpark af te stoten.

De heer HARLEMAN vindt het voorstel van D66 sympathiek, maar hij wijst erop dat het college het geld allang heeft uitgegeven. Wat wil D66 hiervoor dan laten vallen?

De heer SLUITER vindt die opmerking vreemd, gelet op het gemak waarmee GroenLinks dekking voor zijn moties aangeeft.

De heer HARLEMAN wil desondanks een antwoord. Overigens is over de door hem voorgestelde dekking van de moties van GroenLinks geen enkele vraag gesteld. Welke prioriteiten stelt D66 dan, nu het geld dat de heer Sluiter wil gebruiken er niet meer is?

De heer SLUITER zegt dat als het tot een motie komt, daarin de dekking zal worden aangegeven. Met betrekking tot de Drenthe promotie staat D66 achter de door de heer Dohle voorgestelde fasegewijze aanpak.

Met betrekking tot de reservering voor de huisvesting sluit hij zich aan bij de kritische opmerkingen. D66 heeft motie O ingediend, omdat in Europa regio's steeds belangrijker worden, waardoor op den duur niet te ontkomen valt aan een opschaling van het middenbestuur. Het lijkt D66 goed een studie te verrichten naar de voor- en nadelen van die opschaling.

Toen de gemeentelijke herindeling aan de orde was, vonden gemeenten het griezelig mee te denken, omdat ook de eigen autonomie in het geding was. Maar de wereld gaat door en het is beter dat de provincie zelf gedachten over een opschaling ontwikkelt. Het is niet zo dat D66 voorlopig de huidige schaal

van Drenthe niet goed vindt, maar Drenthe moet toekomstige ontwikkelingen niet over zich heen laten komen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN onderschrijft de opmerkingen van de heer Harleman over potverteren en van mevrouw Mulder over niet onderbouwde posten in de Voorjaarsnota.

Over de Reserve flexibel beleid heeft de fractie van de OPD haar mening bij de algemene beschouwingen al gegeven.

Met betrekking tot motie C vraagt spreekster zich af of het hier niet gaat om een zaak van het ministerie en van de onderwijsinspectie, en of het probleem niet meer ligt bij de financiering van de gezondheidszorg.

Het is heel positief dat in motie D aandacht aan jongeren wordt besteed, maar het is de vraag of het met de huidige open grenzen mogelijk is wat de PvdA wil.

De VOORZITTER schorst de vergadering van 18.12 tot 18.27 uur.

(De heer Roeles verlaat de vergadering.)

De heer SCHAAP zegt in antwoord op de vraag of de uitvoeringsagenda van het college spoort met die van de gemeenten, dat in de ambtelijke voorbereiding wordt geprobeerd die agenda's op elkaar aan te laten sluiten. Dat is even wennen want sommige onderdelen van het collegeprogramma, bijvoorbeeld het programma Stad, zijn volstrekt nieuw. In zijn functie van contactgedeputeerde met de gemeente Hoogeveen heeft hij geconstateerd dat de agenda's aardig parallel lopen. Dit geldt niet voor alle gemeentes. De gemeenten zullen hun investeringsprogramma's op de provinciale programmering moeten afstemmen.

Het Innovatief Actieprogramma (INAP) is afgewezen, maar het college zal een nieuwe aanvraag indienen die op een volstrekt andere leest is geschoeid en die is opgesteld in nauwe samenwerking met Astron en kennisinstellingen in Drenthe. De concurrentie is groot, maar met de opmerkingen van de Europese Commissie over de eerste aanvraag is nu heel goed rekening gehouden.

De heer VEENSTRA vraagt op welke gronden de eerste aanvraag is afgewezen.

De heer SCHAAP zegt dat te veel werd voortgeborduurd op wat er al was en dat de samenwerking met andere partijen onvoldoende in beeld kwam.

Met betrekking tot de ICT-tender is er sprake van een enorme overschrijving. Er zijn heel veel goede projecten ingediend, die deze maand door de adviescommissie worden beoordeeld, waarna het college een definitief besluit kan nemen. Juist de samenwerking tussen allerlei ICT-bedrijven blijkt heel vruchtbaar te zijn geweest.

De opmerkingen over onduidelijke toekomstige rijksbijdragen hebben vooral betrekking op Kompas II. De politieke discussie hierover zal de komende maanden met de verschillende ministeries en het Kabinet gevoerd worden.

Het programma WOK loopt een jaar en de projectontwikkeling is nu echt op stoom, maar het is lastig aan te geven wat precies de effecten voor de werkgelegenheid zijn. Het college wil wel proberen in 2006 die effecten duidelijk te maken. Het nadenken over wat er na 2007 moet gebeuren, leidt ongetwijfeld tot een discussienotitie over wat er op economisch terrein in de provincie Drenthe moet gebeuren. Die notitie zal een evaluatie bevatten die het antwoord geeft op de vragen van de PvdA.

De gesprekken over opleidingen in de zorg zijn gaande en er wordt driftig geprobeerd daaraan concrete vervolgen te geven.

In zijn reactie op de algemene beschouwingen heeft spreker gezegd graag bereid te zijn met de brancheorganisaties in de bouw te bekijken of er nog gaten zijn. De brancheorganisaties zijn zelf met initiatieven gekomen, waar projecten uit voortgekomen zijn. Als zich meer mogelijkheden voordoen, zal het college daar zeker wat mee doen. De staten zullen te zijner tijd worden geïnformeerd over het gesprek met de brancheorganisaties.

De zuidoosthoek van de provincie heeft in alle programma's van het college de meeste prominente plaats. Het gebied Emmen-Coevorden profiteert ook het meest van de Kompasprogramma's en spreker betwijfelt of met een nieuw actieplan nog meer boven tafel kan worden gehaald.

De heer HOLMAN zegt dat vanuit de staten is gevraagd of vanuit verschillende invalshoeken niet meer kan worden gedaan. De gedeputeerde is wel heel welwillend maar heeft hij echt de indruk dat de provincie doet wat zij kan, of moet er ook volgens hem een schepje bovenop worden gedaan om de hoge werkloosheid nog verder terug te dringen?

De heer SCHAAP merkt op dat het thema werk voor het college heel belangrijk is en dat binnen dat thema met name de Zuidoosthoek de meeste aandacht krijgt.

De heer HOLMAN wijst erop dat ook de opmerkingen over de bouw en de zorg eigenlijk allemaal waren ingegeven door de zorg over de werkgelegenheid. Het gaat niet alleen om Emmen.

De heer SCHAAP zegt dat het college zijn programma uitvoert en daarbij rekening houdt wat de staten bij de vaststelling van de begroting hebben besloten. Binnen die ruimte moet het college opereren en daarbij is de Zuidoosthoek de regio die hiervan het meest profiteert.

De heer HOLMAN merkt op dat alle fracties het college vragen om nog iets meer te doen dan in het collegeprogramma staat.

De heer SCHAAP wijst erop dat er meer zaken aan de orde zijn dan alleen werk. Het college meent dat de Voorjaarsnota een evenwichtig voorstel aan de staten is. De staten kunnen daar natuurlijk een andere opvatting over hebben, maar spreker zal de Voorjaarsnota blijven verdedigen.

De heer HOLMAN kan zich ook voorstellen dat het college nog wel eens wil nadenken over wat de staten naar voren brengen.

De heer SCHAAP houdt staande dat de Voorjaarsnota in financiële termen voldoende evenwicht biedt tussen alle programmaliijnen. En dan zijn er meer lijnen dan alleen werk die ook heel belangrijk zijn. De suggestie van de heer Dohle om met betrekking tot de ID-banen de SNN-systematiek toe te passen is in dit huis "not done". Spreker wil op dit punt ook geen precedent scheppen, maar de staten zijn uiteindelijk budgethouder. Als in de huidige systematiek aan het eind van de rit geld over is, gaat dat terug naar de algemene middelen, over de besteding waarvan de staten opnieuw kunnen discussiëren, tenzij het college voorstelt het over te hevelen naar het volgende jaar.

De heer HARLEMAN wijst erop dat de SNN-systematiek bij het personeelsbeleid van de provincie wel wordt toegepast. Daarbij wordt van tevoren het aantal vacatures ingeschat en wordt van tevoren al uitgegaan van onderuitputting van het budget.

De heer SCHAAP zegt dat het bij projecten als ID-banen niet gebeurt.

De heer LANGENKAMP vraagt of deze systematiek wel zou passen in de beschikkingen die met de gemeenten zijn opgesteld.

De heer SCHAAP antwoordt dat de afspraken met de gemeenten helder zijn. De heer Dohle doet, in de verwachting dat een aantal afspraken niet helemaal wordt nagekomen en dat er dus geld terugkomt, de suggestie dat geld op voorhand al in te zetten. Dat heeft niets met de beschikkingen te maken, dat heeft te maken met de afspraak hoe in dit huis het geld wordt uitgegeven.

De heer DOHLE zegt dat de achterliggende gedachte was dat als de mensen een vaste baan hebben gekregen, het de provincie € 3.000,- per plaats heeft gekost.

De heer VEENSTRA meent dat vanuit die gedachte beter extra geld beschikbaar kan worden gesteld. Als dat geld op termijn terugkomt, kan het een andere bestemming krijgen.

De heer DOHLE zegt dat het voor zijn fractie geen halszaak is, maar slechts een compromis. Zijn fractie vindt het gevoerde beleid uitstekend.

De heer SCHAAP wijst er naar aanleiding van motie K op dat er een project met dezelfde doelstelling loopt tot 2006. Of er daarna nog wat moet gebeuren, kan pas bepaald worden als ook bekend is of Kompas of andere regelingen buiten de provincie om nog mogelijkheden bieden.

De heer LANGENKAMP vraagt of het project zeker tot en met 2006 loopt. Volgens zijn inlichtingen loopt het tót 2006.

De heer SCHAAP zegt dat het thema versterking van het ondernemerschap in de recreatiesector per definitie van belang is. Het gaat erom of het van belang is om wanneer het huidige project afloopt, er nog mee door te gaan en in welke vorm. Dat kan pas bepaald worden wanneer duidelijk is dat het huidige programma goed heeft gewerkt. De discussie daarover komt vanzelf op tafel.

De heer LANGENKAMP begrijpt dat, maar wijst erop dat het bij de behandeling van deze Voorjaarsnota indirect ook gaat om de begroting voor 2006.

De heer SCHAAP merkt op dat het huidige programma een Kompas-programma is dat met EZ-middelen wordt gefinancierd. Het moet eerst duidelijk zijn of dergelijke projecten ook in Kompas II gefinancierd worden. Dit alles neemt niet weg dat het college het belang van het versterken van het ondernemerschap in de recreatiesector onderschrijft.

Spreker deelt de zorg van de heer Baas over de WSW voor de volle 100%. Dat de WSW-bedrijven het moeilijk hebben, heeft te maken met bezuinigingen bij de gemeenten en bovendien is het buitengewoon moeilijk om voor de mensen die bij die bedrijven werken ander werk te vinden. De vraag is of de provincie überhaupt iets voor die bedrijven kan doen. In het overleg met de VDG zal spreker informeren hoe ernstig de situatie is, maar hij betwijfelt op voorhand al op de provincie in staat is het probleem ook maar enigszins op te lossen.

De heer BAAS erkent dat het puur een gemeentelijke verantwoordelijkheid betreft, maar hij wijst erop dat de provincie in het verleden wel vaker iets heeft gedaan in faciliterende zin. Het gaat niet direct om geld, maar hij is blij dat de gedeputeerde het probleem onderkent. Het gaat in dit geval niet om mensen in fase 4, maar het betreft toch mensen die op de arbeidsmarkt in een heel moeilijke positie verkeren.

De heer SCHAAP zal het probleem in het overleg met de VDG aankaarten.

Spreker beschouwt het door D66 ingebrachte punt van de opschaling voorlopig als een discussiepunt voor de staten onderling.

In het toeristische kader dat een jaar geleden is vastgesteld, was het uitgangspunt promotie van recreatie en toerisme. Daaraan was de voorwaarde van een fiftyfifty financiering gekoppeld. Dat was voor het recreatieve bedrijfsleven eerst wel even schrikken, maar de betrokkenheid van het bedrijfsleven is daardoor het afgelopen jaar wel groter geworden, wat onder andere bleek uit forse discussies. Het bedrijfsleven is nu over het algemeen wel van mening dat de koers van de provincie redelijk verstandig was. De verantwoordelijkheid voor campagnes en de financiering daarvan ligt nu eigenlijk bij de sector. Maar omdat de provincie het belang van promotie onderkent, wil zij cofinancieren en heeft zij hiervoor veel geld op de plank liggen.

De staten stellen nu voor van een promotie voor recreatie en toerisme over te stappen op een brede Drenthe promotie. Andere partijen zouden dan mee kunnen financieren. Het fiftyfifty verhaal is dan van tafel en het komt neer op een beleidswijziging terwijl de eerste fase nauwelijks opgestart is. Het is daarom de vraag of het verstandig is daar nu al mee te komen. Wel zou bijvoorbeeld in Emmen aangehaakt

kunnen worden bij het WK jeugdvoetbal, maar dan gaat het niet meer om recreatie en toerisme en daar zullen de ondernemers in die sector dus geen geld in willen steken.

De heer HOLMAN merkt op dat die verbreding niet een beleidswijziging hoeft inhouden. Wat gebeurt, kan gewoon doorgaan en wat nu wordt voorgesteld is een verbreding, een toevoeging.

De heer SCHAAP lijkt het verstandig eerst af te wachten wat de pas ingezette koers oplevert en niet nu al de opzet van de campagne te veranderen.

De heer DOHLE heeft de indruk dat de gedeputeerde te veel uitgaat van de problemen, terwijl bij het maken van plannen van de kansen moet worden uitgegaan. Omdat nog niet duidelijk is wat de provincie wil, is het niet nodig de campagne nu al te veranderen. Pas als duidelijk is wat het imago van Drenthe is, kan worden bepaald of verandering van de campagne nodig is. Inhaken op het EK-jeugd is een goed idee, omdat de provincie daar veel geld ingestoken heeft, maar dat is meer een taak voor de marketingclub in Beilen.

De heer SCHAAP vraagt of het college soms een nota moet schrijven over een Drenthe-brede promotie.

De heer DOHLE vraagt of het filmpje met zeven ambassadeurs dan wel serieus bedoeld was.

De heer SCHAAP bevestigt dit. Marketing Drenthe wil wel inhaken op het WK jeugdvoetbal, maar wil daarbij een beroep doen op provinciaal geld, omdat daarvoor geen cofinanciering komt vanuit het recreatieve bedrijfsleven. Als de staten er geen problemen mee hebben dat dergelijke projecten in de campagne worden meegenomen dan moet er rekening mee worden gehouden dat de eis van fiftyfifty financiering niet te handhaven is.

De heer VEENSTRA meent dat de woorden van de heer Holman wel degelijk op een beleidswijziging neerkomen. In de algemene beschouwingen heeft zijn fractie aangegeven dat als het gaat om projecten die betrekking hebben op het imago van Drenthe de verhouding geen fiftyfifty zal zijn. Het gaat dan om een beleidswijziging.

De heer DOHLE wijst erop dat de gemeente Emmen en het Emmer bedrijfsleven misschien wel willen meebetalen wanneer wordt aangehaakt bij het WK. Het moet eerst duidelijk zijn wat er met zo'n promotie te halen is. Bij de presentatie van het filmpje "Da's nou Drenthe" is heel duidelijk gezegd dat ook het bedrijfsleven en de woningbouw daarin zouden komen. De initiatiefgroep moet daarom met een plan komen.

De heer HOLMAN verbaast zich over de houding van de gedeputeerde. Er is pas met de campagne gestart en nu al wordt gediscussieerd over een verbreding daarvan. Als daarvoor de regels moeten worden veranderd, so what? Laat Drenthe ook eens kijken naar de provincies wier campagne redelijk succesvol is, kijk eens hoe het daar georganiseerd is en ga dan na wat Drenthe moet doen om het beoogde resultaat te bereiken. Voor de recreatie is het al geregeld, maar het gaat ook om het creëren van werkgelegenheid en het naar Drenthe halen van mensen, gewoon vanwege de positieve impuls daarvan voor de Drentse economie. Als er meer nodig is om dat te bereiken dan moet er gewoon meer gedaan worden. Waarom die terughoudendheid?

De heer SCHAAP zegt dat die terughoudendheid voortkomt uit het gevoel dat een pas ingezette koers nog even gehandhaafd moet worden. Verder heeft hij alleen op de consequenties van een koerswijziging willen wijzen.

De heer HOLMAN wijst erop dat de staten al diverse malen hebben gezegd dat een brede campagne niet op dezelfde leest geschoeid hoeft te zijn. De afgesproken regels gelden voor het bedrag van 2 ton gedurende 2 jaar. Voor de verbreding kunnen nieuwe regels bedacht worden.

De heer VEENSTRA stelt vast dat het CDA de fiftyfifty financiering loslaat voor projecten die de sector recreatie en toerisme overstijgen.

De heer HOLMAN zegt dat de mogelijkheden gaandeweg wel blijken.

De heer VEENSTRA meent dat de staten nu al de bereidheid moeten uitspreken om wanneer er een brede promotie komt, die financiële verhouding los te laten.

De heer LANGENKAMP geeft de heer Schaap gelijk met diens constatering dat er een beleidswijziging wordt voorgesteld.

De heer DOHLE is van mening dat de provincie ook basismateriaal kan leveren waarvan de andere clubs gebruik kunnen maken en dat er helemaal geen directe noodzaak is om de fiftyfifty verdeling los te laten. Hij vindt het faciliteren van een campagne wel een taak voor de provincie, maar meent dat de provincie met het noemen van bedragen, zichzelf beperkingen oplegt.

De heer VEENSTRA vraagt wie dan de ideeën aanlevert: de staten, het college of het bureau?

De heer LANGENKAMP wijst erop dat het bureau die opdracht niet heeft.

De heer HOLMAN vindt initiëren en regisseren typisch een taak voor de provincie. Er zijn vast wel partners die mee willen denken over en mee willen werken aan het oplossen van de problemen en als het de provincie dan ook nog geld kost, dan horen de staten het wel.

De heer SCHAAP zal dit punt in ieder geval met Marketing Drenthe bespreken. Hij wil in elk geval niet dat de provincie weer de rol van promotor op zich neemt. Marketing Drenthe moet met campagnes komen. De staten hebben alleen het toeristische kader vastgesteld en stellen nu voor naar mogelijkheden te zoeken om Drenthe in bredere zin te promoten.

Spreker heeft tijdens de algemene beschouwingen al aangegeven dat wellicht tijdens de start van de pilot-Westerveld de verwachtingen nogal hoog zijn opgeschroefd. Hij is het ook volstrekt eens met de wens van de heer Dohle om snel met concrete oplossingen te komen.

Fase 2 is op een haar na af en de staten krijgen die in september onder ogen. Het is ook geen kwestie van onwil, want zelfs de groene organisaties zien inmiddels in dat verpauperde bedrijven in een mooi gebied veel slechter zijn dan wat grotere bedrijven op een kwalitatief hoog niveau. Het probleem zijn de regels, waarop de provincie geen invloed heeft. Zo vindt hij persoonlijk de Vogel- en habitatrichtlijn een verschrikking omdat die zo star wordt toegepast. Hetzelfde geldt voor de stankrichtlijn. De traagheid heeft ook te maken met het sterk verouderde bestemmingsplan van de gemeente Westerveld. De provincie faciliteert de gemeente om zo snel mogelijk met veranderingen te komen. De stankrichtlijn verhindert dat zelfs geen klein strookje grond aan een bedrijf kan worden toegevoegd. Staat de gemeente dit wel toe dat worden er tot aan de Raad van State procedures gevoerd waarna het allemaal weer terug bij af is.

De pilot-Westerveld heeft in het land veel evenknieën en daar loopt men tegen exact dezelfde problemen aan: iedereen wil wel, maar het concrete doen leidt tot een confrontatie met regels van Europa en het Rijk.

In het gesprek op 26 mei over de voortgang van de pilot zal spreker met de gemeente Westerveld bespreken of het niet zinnig is alle problemen eens voor te leggen aan de meest betrokken ministeries. Het is jammer dat Drenthe deze problemen niet zelf kan oplossen.

Op basis van de pilot komen er echt wel verbeteringen, maar de slag die gemaakt moest worden, loopt vast op alle regelgeving.

De heer LANGENKAMP leest in het verhaal van de Milieufederatie over het Drents-Friese woud dat daar wel een verbetering mogelijk is. Of loopt daar misschien een praktische invulling ook vast? De heer SCHAAP wijst erop dat de Milieufederatie op een redelijk abstract niveau opereert en dat dan alles opgelost kan worden. Zodra het een kwestie van procedures en vergunningen wordt, verandert alles. Fase 2 moet leiden tot concrete oplossingen en die hangen direct samen met wetten en regels. Het zou een geweldige oplossing zijn indien het Rijk of de ministeries op basis van plannen vergunningen zouden afgeven, of indien het beleid op dit terrein werd gedereguleerd.

De heer DOHLE vraagt of per bedrijf een overzicht kan worden verstrekt van de oplossing voor het probleem en waarom dat al of niet door kan gaan. Bevat het stuk dat de staten in september krijgen die concrete gegevens, of gaat het dan om een globaal overzicht?

De heer SCHAAP zegt dat natuurlijk wel met de privacy rekening moet worden gehouden. Van die 13 bedrijven zal wel het overzicht worden toegevoegd waaruit blijkt in welk gebied het bedrijf ligt en tegen welke moeilijkheden het aanloopt.

De heer DOHLE vindt dit prima. Hij wijst er ten overvloede op dat ook ruimtelijke-orderingsjuristen het niet altijd met de gestelde grens eens zijn.

(De heer Sluiter verlaat de vergadering.)

De heer SWIERSTRA wijst erop de op pagina 45 opgenomen indexen inclusief de premies voor zowel werkgevers als werknemers zijn. De materiële consumptiestijging is vanaf 2006 op 2% gesteld. Overigens kunnen aan deze percentages geen rechten worden ontleend, omdat die percentages afhankelijk zijn van de uitkomst van onderhandelingen met derden en de CAO.

Er zit een duidelijk verschil tussen het strategisch huisvestingsplan en bijvoorbeeld de N33. Het college heeft de taak om in de toekomst onontkoombare uitgaven te markeren. Het provinciehuis voldoet al lang niet meer aan alle eisen; er zal de komende jaren geïnvesteerd moeten worden, zelfs zoveel dat de afweging pas op basis van een fatsoenlijk plan kan worden gemaakt. De aanpassingen hebben niet alleen met de te maken met de eisen die aan een modern gebouw worden gesteld, maar ook met Arbo en met dualisme. Op basis van berekeningen die zijn gemaakt lijkt het verstandig om structureel een bedrag in de orde van € 950.000,-- op te nemen. Het gaat nu nog uitsluitend om een raming; de staten beslissen over een paar jaar over de aanpassing.

De heer VEENSTRA vraagt voor hoelang het bedrag wordt geraamd. Als het om structurele kapitaallasten gaat, is de investering vele malen hoger: dan gaat het zeker om € 9 miljoen.

De heer SWIERSTRA erkent dat het om forse investeringen gaat.

De heer HOLMAN vraagt wat het college let om hierover binnen een jaar met de staten in discussie te gaan als het toch de intentie heeft dit probleem aan te pakken.

De heer SWIERSTRA zegt hierover graag in discussie te gaan, maar dat dit onverlet laat dat de ruimte zichtbaar moet worden gemaakt. Er schijnt nog veel te moeten gebeuren, wil een discussie zinvol zijn. Zo moeten de dwarsverbanden met bijvoorbeeld het energiebeleid volstrekt helder zijn. Omdat de staten zelf volledig baas zijn over wat er met het provinciehuis gebeurt, dit in tegenstelling tot de N33, kan dit bedrag veilig geraamd worden. De staten kunnen dus ook zonder meer besluiten het bedrag geen € 950.000,-- maar bijvoorbeeld € 600.000,-- te laten zijn. Over de andere projecten moet nog met derden worden onderhandeld. Voor de uitvoering van die projecten is het alleen nodig op lan-

gere termijn voldoende ruimte in de begroting te hebben, via opgenomen bedragen of via wijziging van het beleid. Maar voor zowel de interne als de externe posten geldt dat ze binnen deze collegeperiode tot uitgaven leiden.

De heer LANGENKAMP vraagt of het bedrag van € 950.000,-- wel is ingeboekt omdat de uitgaven daar niet bovenuit mogen stijgen.

De heer SWIERSTRA zegt dat het bij de derden ging over projecten die wel in de Voorjaarsnota zijn genoemd, maar waarvoor vanaf 2008 nog geen bedragen zijn geraamd, hetzij omdat nog onvoldoende duidelijk is wat uitvoering van die projecten gaat kosten dan wel of en/of er nog sprake is van onderhandelingsituaties. Als de staten op basis van de notitie besluiten dat het voldoende is om het gebouw een verfje te geven en dat de kosten daarvan uit het reguliere budget moeten komen, dan wordt deze post gewoon geschrapt.

De heer HOLMAN vindt deze opmerking haaks staan op de uitspraak dat er ontwikkelingen gaande zijn die de provincie nopen iets aan het gebouw te doen. De staten hebben dus niet de vrijheid dit bedrag te schrappen.

De heer SWIERSTRA zegt dat dit bedrag niet op het reguliere onderhoud slaat. Het gaat om het in een aantal opzichten aanpassen van het gebouw.

De heer HOLMAN zegt dat als de discussie op redelijke termijn in de staten kan worden gevoerd, voor hem het onderwerp nu af is.

De heer SWIERSTRA zegt toe dat zodra dat mogelijk is de staten een plan krijgen voorgelegd, waarover uitvoerig kan worden gesproken.

Het college vindt een aantal aanpassingen onontkoombaar, maar de staten hebben het budgetrecht en kunnen dus besluiten dat het niet gebeurt.

In de Statencommissie RIM heeft spreker al gezegd dat de OV-infrastructuur een onderdeel is van het infrastructuurplan voor de steden. Daarin zitten ook mogelijkheden voor stukjes vrije busbaan als dat nodig is, in technische zin en gerelateerd aan de exploitatiemogelijkheden van het OV. Op dit moment kan het college dus niet zeggen dat er vrije busbanen komen en zo ja, waar. In de Regiovisie wordt wel in algemene termen gesproken over vrije busbanen, superfietsroutes en dergelijke en zeker in Kolibri zal daar rekening mee gehouden worden. In Groningen wordt een planstudie gemaakt en Drenthe is van plan om in het gebied van Assen-zuid een aantal dingen op te pakken.

Van de voorgestelde ombuigingen is al een groot deel geïmplementeerd. Het college verwacht de ombuigingen grosso modo volgens plan te kunnen uitvoeren. Als een of meer ombuigingen echt niet te realiseren is, zal het college daar in bijvoorbeeld een volgende voorjaarsnota op terugkomen.

Voor de Stelpost overige ontwikkelingen geldt een beetje hetzelfde als voor de huisvesting. Er zijn thema's aangeduid waarvan bekend is dat ze de komende jaren gaan spelen. Het gaat om additionele bedragen. Bij de regionale omroep gaat het bijvoorbeeld om ontwikkelingen die nog niet in het reguliere budget zitten. Het college vindt het verstandig om voor dit totaal van ontwikkelingen een stelpost van € 700.000,-- op te nemen. De staten krijgen voor de besteding nog concrete voorstellen voorgelegd.

Mevrouw MULDER zegt dat bij de voorziening jeugdhulpverlening ook sprake is van incidentele kosten voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet. Er zijn dus twee potjes voor hetzelfde doel.

(Mevrouw Nieuwenhuizen verlaat de vergadering.)

De heer SWIERSTRA neemt aan dat mevrouw Haarsma er in de Statencommissie CW inhoudelijk over heeft gesproken. Hem is alleen gemeld dat het een serieus punt is waar rekening mee gehouden moet worden.

Bij de Reserve flexibel beleid speelt ook het principiële punt hoe om te gaan met het dualisme. Een adviseur heeft de staten gemaand goed op te passen omdat het om hun geld gaat, maar volgens het college is er geen verschil tussen het budget van de staten en dat van het college. Het college voert uit op basis van het door de staten vastgestelde budget. Voor zover bedragen niet zijn vastgelegd in doeluitkeringen van het Rijk of annuïteiten hebben de staten de vrije beschikking over het totale budget. In principe kunnen zij dat budget op ieder moment wijzigen of met voorstellen tot besteding ervan komen.

De heer HARLEMAN zegt dat het erom gaat dat aan de Reserve flexibel beleid afspraken hangen, waaraan het college zich heeft te houden.

De heer SWIERSTRA merkt op dat de college op basis van het beeld dat oprijst uit opmerkingen en moties van de staten voorstellen doet en dan verwacht dat de staten die accepteren, omdat het immers om een vertaling van het door hen gestelde kader gaat. Als de staten het met die voorstellen niet eens zijn, kunnen zij amendementen indienen, zelf met andere voorstellen te komen of het college opdragen in welke richting de oplossing te zoeken, waarna het college bij de volgende begroting prompt met een nieuw voorstel komt. Eigenlijk is "vrije ruimte voor de staten" dus een contradictio in terminis, want die vrije ruimte zit in het totale beleid dat de staten hebben vastgesteld.

De heer HARLEMAN stelt vast dat het college het dus gewoon accepteert wanneer D66 met zijn voorstel om van de opcenten € 1,3 miljoen af te halen een gat in de begroting schiet.

De heer SWIERSTRA vindt dat wel een heel bijzondere redenering.

De heer HARLEMAN wijst erop dat het wel om de vrije ruimte van de staten gaat.

De heer SWIERSTRA geeft aan dat het natuurlijk wel allemaal binnen het budget moet: er is niet meer geld dan er is. Er is een bepaald bedrag en dat wordt deels besteed aan vastgesteld beleid en deels aan nieuwe voorstellen. De staten bespreken die en besluiten dan wat wel en wat niet gebeurt. Als D66 meent dat een bepaald bedrag moet worden ingezet voor de bestrijding van de gevolgen van de uitstoot van CO₂, zullen de staten, als zij dat willen, moeten aangeven wat zij uit het totale budget dan niet willen doen.

De heer HARLEMAN wijst erop dat het college elk voorzien voordeel al een bestemming heeft gegeven en dat de staten dus geen enkele vrijheid hebben om iets anders te willen, tenzij zij op de voornemens van het college gaan bezuinigen.

De heer BAAS merkt op dat er helemaal geen geld vrij is, omdat het hele budget met bestaand beleid en voorstellen is ingevuld. Als de staten dus zelf iets willen, moet ergens anders op bezuinigd worden of kan iets anders niet doorgaan.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat het om een en hetzelfde budget gaat dat in zijn totaliteit eigendom is van de staten van Drenthe. Een deel daarvan is niet vrij omdat het vastligt in doeluitkeringen en dergelijke, een deel is niet vrij omdat naar derden toe verplichtingen zijn aangegaan waar juridisch de eerstkomende jaren niet onderuit te komen is en een deel is echt vrij. Het staat de staten vrij aan het semivrije deel - wachtgelden, de afkoop van verplichtingen - een andere bestemming te geven. De staten kunnen bij wijze van spreken vandaag besluiten de helft van het personeel naar huis te sturen, zij kunnen ook besluiten vanaf vandaag geen meter asfalt meer aan te leggen. Maar de staten zeggen dat niet omdat zij met het college van mening zijn dat bepaalde dingen moeten worden gedaan. Als de staten van mening zijn dat de voorstellen van het college van onvoldoende kwaliteit zijn, dan kunnen zij die afschieten, waarmee er meteen ruimte is voor bijvoorbeeld het voorstel van D66.

De heer BAAS wijst erop dat op pagina 57 een vrije bestedingsruimte wordt gemeld, maar dat daarbij meteen wordt aangegeven wat er de komende jaren nog moet gebeuren. De staten worden daardoor niet echt geïnspireerd om na te denken over andere voorstellen voor dit "vrije geld".

De heer SWIERSTRA zegt dat er altijd sprake is van vrijheid in gebondenheid. Maar de staten hebben natuurlijk wel de vrijheid om bijvoorbeeld Kompas niet te cofinancieren.

De heer BAAS merkt op dat dergelijke uitgaven onvermijdelijk zijn en dat dus de "vrijheid" van de staten beperkt is.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de kosten voor verbetering van de N33 als een donkere wolk kunnen worden beschouwd, maar ook gezien kunnen worden als een doorbrekende zon, omdat het Rijk nu eindelijk geld hiervoor beschikbaar wil stellen.

De heer BAAS zegt dat de PvdA in zijn motie stelt dat hiervoor een herprioritering moet komen binnen het budget van Verkeer en Vervoer, waarmee dus de verbetering van de N33 ten koste gaat van andere zaken.

De heer SWIERSTRA is het met die zienswijze eens. Het college zegt daarom niet voor niets dat pas vanaf 2008 geld voor de N33 moet worden opgenomen, want op dat moment vindt een herprioritering plaats van het totale Programma bereikbaarheid. Er zal altijd geherprioriteerd moeten worden, want er zijn altijd meer wensen dan vervuld kunnen worden. Het N33-verhaal zit al wel in de meerjarenplanning tot 2015; over de nadere invulling daarvan en de dan aanwezige dekking zal in 2007/2008 gediscussieerd moeten worden. Of die dekking dan aanwezig is, zal afhangen van de afweging door de staten van de verschillende prioriteiten. Er zijn immers ook andere dingen afgesproken, die ook gefinancierd moeten worden. De rode draad in het beleid is de werkgelegenheid en dus probeert het college op zoveel mogelijk andere beleidsterreinen de uitgaven af te wegen tegen het belang van de werkgelegenheid.

De heer HOLMAN vraagt of de discussie over de prioriteiten alleen in GS wordt gevoerd, of dat er nog ruimte is voor de staten om ook hierover te discussiëren.

De heer SWIERSTRA zegt dat als de staten geen ruimte zouden hebben hij om half drie de vergadering wel had kunnen verlaten. Het college komt met voorstellen op basis van de wensen van de staten en het is vervolgens aan de staten om te bepalen of die voorstellen een juiste vertaling zijn van wat zij en de samenleving willen. Als zij menen dat die voorstellen daar niet aan voldoen, dan moeten de staten die afschieten en daar iets tegenover zetten dat naar hun mening beter is. Het kan dan een compleet uitgewerkt initiatiefvoorstel zijn, maar het kan ook zijn dat zij het college opdragen binnenkort met een voorstel te komen om voor dat en dat doel zoveel geld uit te trekken.

De heer BAAS wijst erop dat het meestal niet zo is dat het voorstel van het college niet deugt, maar dat de staten andere prioriteiten stellen. Verder zal hij zich nog eens diepgaand bezinnen op de term "vrijheid in gebondenheid".

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de Reserve flexibel beleid niet is bedoeld om flexibiliteit in de totale begroting te hebben. Die reserve is bedoeld om een bedrag te hebben om in de loop van de collegeperiode in te kunnen spelen op de noodzaak van cofinanciering van met name fondsen van Europa en het SNN. In het monistische stelsel was het volstrekt vanzelfsprekend dat die bedragen werden uitgegeven zodra een concreet voorstel voor besteding ter tafel lag. In het dualistische systeem kan dit niet meer, omdat het hele bedrag met voorstellen belegd moet zijn en het college zich met de uitvoering van de voorstellen aan de slag gaat. De Reserve flexibel beleid is bij de invoering van het dualisme gehandhaafd en dat was misschien wel een vergissing.

Verleden jaar hebben de staten een programma voorgelegd gekregen met daarin een heel aantal projecten, waarbij de dekking ook was aangegeven. Voor een aantal programma's is die dekking gelijk geregeld, omdat die al ver genoeg uitgewerkt waren. De programmaliijnen Stad en WOK moesten eigenlijk nog ontwikkeld worden en daarvoor kon dus geen budget worden aangegeven. Toen is besloten de gelden in de Reserve flexibel beleid voornamelijk voor die twee lijnen te bestemmen. Inmiddels is de programmaliijn Stad gepresenteerd en dus kunnen nu de daarvoor bestemde middelen uit de Reserve flexibel beleid besteed worden.

De heer HARLEMAN zegt dat de gedeputeerde met argumenten moet bewijzen dat het college de Reserve flexibel beleid volgens de afgesproken regels inzet.

De heer SWIERSTRA wijst erop daarmee bezig te zijn. Hij geeft aan waaraan het geld zal worden besteed en daarom de staten nu te vragen die bedragen te bestemmen voor WOK en Stad en daarmee het college de ruimte te geven de onderhandelingen met de steden af te ronden. Het college blijft hiermee volledig binnen de spelregels van de Reserve flexibel beleid. De staten besluiten nu alleen het bedrag in een keer beschikbaar te stellen in plaats van in tranches per jaar of per halfjaar en kwalificeren dit als uitvoering van het beleid dat staten en college met elkaar hebben afgesproken.

De heer HARLEMAN stelt dat dit gewoon in strijd met de afspraken is. Er wordt twee keer per jaar, namelijk bij de voorjaarsnota en de najaarsnota, een integrale afweging gemaakt.

De heer SWIERSTRA zegt dat, omdat het nu onderdeel is van een volledige afweging van het collegeprogramma, er sprake is van het summum aan integraliteit. Het gaat nu om slechts twee lijnen, omdat de andere lijnen al gefinancierd zijn.

De heer HARLEMAN begrijpt dit wel, maar hij probeert het college ervan te doordringen, dat het, wat het ook wil, zich aan de afspraken dient te houden.

De heer SWIERSTRA zegt dat de enige afspraak is dat tweemaal per jaar projecten kunnen worden ingediend.

De heer HARLEMAN wijst erop dat het gaat om projecten met een beperkte looptijd die nog niet van start zijn gegaan, dat van het geld geen personeel betaald mag worden enzovoort. Dat is opeens allemaal niet meer geregeld.

De heer SWIERSTRA zegt dat het dan om de uitvoering gaat en dat de staten het college daarop afrekenen. Er zal in ieder geval geen personeel van derden van betaald worden. Het gaat om projecten met een beperkte looptijd want het gaat om intensiveringen die aan het eind van de collegeperiode zijn afgerond. De investeringen zijn dan gepleegd, het budget is dan uitgeput maar ook de verplichting bestaat dan niet meer. Daarmee wordt aan de criteria van de Reserve flexibel beleid voldaan.

De oude aanname was dat er in de loop van het jaar steeds nieuwe projecten zouden komen en dat die tweemaal per jaar konden worden ingediend.

De heer HARLEMAN adviseert de heer Swierstra de regeling eens na te lezen. Het college heeft er niet voor gekozen de regeling te veranderen en daarom moet het zich aan de bestaande regeling houden.

De heer SWIERSTRA zegt dat het college nu nog niet voorstelt de regeling rond de Reserve flexibel beleid op te heffen omdat er de komende twee jaar nog gelden uit moeten komen. Op het moment dat alle projecten zijn afgerekend - dat kan best over een aantal jaren zijn - kan de reserve worden opgeheven. Daarom wordt nu van de staten de politieke uitspraak gevraagd dat de Reserve flexibel beleid zal worden opgeheven. Tot die opheffing is het een instrument om betalingen uit te verrichten en waar de staten in het verleden tweemaal per jaar een voorstel kregen om uit die reserve te putten, krijgen zijn nu

het voorstel om voor de komende twee jaar het geld uit die reserve te besteden aan de programmalijnen Stad en WOK. Bij de uitvoering van de projecten zal worden voldaan aan alle criteria. Zo de staten al van mening zijn dat het college de vigerende regels niet goed toepast, dekken zij met het besluit dat zij over twee weken nemen de handelwijze van het college.

De heer HUIZING vraagt of hij goed begrepen heeft dat de Reserve flexibel beleid wordt besteed aan projecten die eigenlijk nog niet bekend zijn en dat alleen wordt gekeken of die projecten binnen het programma passen, waarmee niet het project de maat der dingen is maar het programma.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat het altijd gaat om een vorm van cofinanciering. De projecten dienen tot uitvoering van het programma. Zo kunnen activiteiten die de gemeente Assen in haar centrum ontwikkelt meegefinancierd worden omdat zij van belang worden geacht voor bijvoorbeeld het culturele klimaat in de stad Assen, waarmee die activiteiten in de programmalijn Stad passen en bovendien voldoen aan de criteria die oorspronkelijk zijn gesteld aan projecten die uit de Reserve flexibel beleid gefinancierd konden worden.

De VOORZITTER verzoekt de commissie zich te beperken in interrupties, omdat het onderwerp in de statenvergadering opnieuw aan de orde komt.

De heer SWIERSTRA zegt dat het college absoluut van mening is dat de gelden die op dit moment worden uitgegeven een incidenteel karakter hebben. Na afloop van deze collegeperiode vallen een heleboel bedragen vrij. De staten hebben dan de keuze tussen de gelden voor hetzelfde doel te blijven besteden of er iets anders mee te doen.

De heer HARLEMAN vraagt waar die vrijvallende bedragen in de Voorjaarsnota staan.

De heer SWIERSTRA zegt dat van de intensiveringen van de programma's eigenlijk alleen Verkeer en Vervoer structureel is. De uitgaven daarvoor zijn ook structureel gedekt.

De heer HARLEMAN constateert dat de rest dus incidenteel wordt gedekt en dat daarvoor na 2008 geen ruimte meer aanwezig is.

De heer SWIERSTRA ontkent dit; er is wel degelijk ruimte.

De heer HARLEMAN vraagt waar die ruimte dan in de Voorjaarsnota staat.

De heer SWIERSTRA zegt dat die ruimte wel uit de Voorjaarsnota is te halen.

De heer HARLEMAN wijst erop dat in de meerjarenraming in de begroting 2005 de begroting 2008 op 0 eindigt. Daarin zit €3,8 miljoen die in de Reserve flexibel beleid wordt gestort. In 2008 moeten de grote uitgaven voor Stad en WOK worden geschrapt, omdat daar geen geld meer voor is en is het bedrag van €3,8 miljoen gehalveerd. Dát is het resultaat van de Voorjaarsnota. Waar staan dan alle vrijkomende bedragen? Er is geen incidenteel geld meer beschikbaar en de structurele ruimte is gehalveerd.

De heer SWIERSTRA noemt het Fonds plattelandsbeleid.

De heer HARLEMAN zegt dat dit fonds in de begroting 2005 staat en niet in de Voorjaarsnota. De Voorjaarsnota bevat de veranderingen ten opzichte van de begroting. Dus ook in de begroting 2008, die eindigt op 0 zijn de gelden voor het plattelandsbeleid structureel opgenomen. Er is straks geen bedrag van €7 miljoen per jaar meer.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat begroting en voorjaarsnota in samenhang moeten worden gezien.

De heer HARLEMAN herhaalt dat alle beschikbare incidentele geld wordt opgemaakt en de structurele ruimte wordt gehalveerd. Als het nieuwe college het beleid waarmee nu wordt begonnen, wil voortzetten, zal het op andere punten ernstig moeten bezuinigen.

De heer SWIERSTRA zegt dat niet bezuinigd hoeft te worden omdat op dat moment een aantal zaken gerealiseerd is. Dan ligt de vraag voor of de staten opnieuw voor die intensiveringen geld willen wegzetten.

De heer HARLEMAN wil weten waar die gelden in de Voorjaarsnota staan.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat in de Voorjaarsnota de verantwoording van alle programma's is opgenomen en dat alleen Verkeer en Vervoer structureel is omdat daarvoor een afzonderlijk financieeringsarrangement is gemaakt. Ook daarvoor geldt overigens dat wanneer de staten besluiten dat het investeringsprogramma daarvoor niet langer nodig is, de storting van € 3,5 miljoen achterwege kan blijven.

De heer HARLEMAN stelt vast dat wanneer de staten over drie jaar willen voortgaan met wat nu in gang wordt gezet, er dus op andere posten bezuinigd moet worden. Het nieuwe college begint dus domweg met bezuinigen.

De heer SWIERSTRA zegt dat het nieuwe college met een schone lei begint en dat die schone lei niet leeg is, omdat er bedragen vrijvallen.

De heer HARLEMAN vraagt nogmaals waar die dan staan.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat die uit de begroting en de Voorjaarsnota zijn te halen.

De heer HARLEMAN maakt uit de Voorjaarsnota op dat er € 7 miljoen wegvalt en dat de structurele ruimte van nu gehalveerd zal zijn. En dus valt er in 2008 opeens een heel groot gat.

De VOORZITTER verzoekt de heer Swierstra van dit onderwerp af te stappen en zijn betoog te vervolgen.

De heer SWIERSTRA zegt naar aanleiding van het betoog van de heer Sluiter dat de MRB een algemeen dekkingsmiddel is, waaraan de staten elke bestemming kunnen geven. De staten kunnen natuurlijk wel de politieke uitspraak doen dat de opbrengst aan het door de heer Sluiter genoemde doel moet worden besteed.

De VOORZITTER stelt vast dat de discussie over de Voorjaarsnota 2005 wordt voortgezet in de statenvergadering van 15 juni 2005, in welke vergadering ook de finale besluitvorming zal plaatsvinden.

13. Sluiting

De VOORZITTER sluit om de vergadering om 20.03 uur.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie van 22 juni 2005.

,voorzitter

,commissiegriffier

TOEZEGGINGEN

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie, gehouden op 25 mei 2005 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 9 De heer SWIERSTRA zegt toe dat de staten in kennis zullen worden gesteld van hoe het college met het reglement denkt om te gaan.
- 10 De heer SWIERSTRA zegt toe te zullen nagaan of Drenthe wat betreft de afwijkingen veel van de andere provincies verschilt.
- 19 De heer SWIERSTRA zegt toe nadere informatie te verstrekken over de actualisatie van de vaarweg Meppel - de Punt.
- 14 De VOORZITTER zegt een zo spoedig mogelijke agendering van "Odoorn" toe.
- 19 De heer SWIERSTRA zegt toe nadere informatie te verstrekken over de actualisatie van de vaarweg Meppel - de Punt.
- 20 De heer SWIERSTRA zegt toe dat het verhaal over de risico's vóór de begroting verschijnt.
- 30 De heer SCHAAP zegt toe dat de staten te zijner tijd geïnformeerd zullen worden over de uitkomsten van het gesprek met de brancheorganisaties.
- 32 De heer SCHAAP zegt toe het probleem van de WSW in het overleg met de VDG aan te zullen kaarten.
- 35 De heer SCHAAP zegt toe dat aan het stuk dat de staten in september over de pilot Westerveld krijgen een overzicht zal worden toegevoegd, waaruit blijkt in welk gebied elk van de 13 bedrijven ligt en tegen welke moeilijkheden die bedrijven oplopen.
- 36 De heer SWIERSTRA zegt toe dat de staten zodra het mogelijk is het huisvestingsplan ter bespreking voorgelegd krijgen.